



PRIRUČNIK

ZA IZBORNE PROMATRAČE

OPĆI IZBORI 2022.



Sarajevo, 2022.

PRIRUČNIK ZA IZBORNE PROMATRAČE – OPĆI IZBORI 2022.

Izdavač:

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine, Danijela Ozme br. 7,
71000 Sarajevo, kontakt telefon: 033/251-300, faks: 033/251-329, e-pošta:
kontakt@izbori.ba, mrežna stranica: www.izbori.ba.

Za izdavača:

dr. Suad Arnautović, predsjednik

Dizajn i tehničko uređenje:

Dejan Ćurić

Autori:

Vanja Bjelica-Prutina i Vlado Rogić,
članovi Središnjega izbornog
povjerenstva BiH

DTP:

GrafoMark, Laktaši

Za tiskaru

Jelena Milinčić

Suradnik:

Uma Isić

Naklada:

500

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.8(497.6)"2020"(035)

BJELICA-Prutina, Vanja

Priručnik za izborne promatrače : opći izbori 2022. / [Vanja Bjelica-Prutina, Vlado Rogić]. - Sarajevo : Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine, 2022. - 103 str. : ilustr. ; 21 cm

Tekst na hrv. jeziku. - Bibliografske i druge bilješke uz tekst.

ISBN 978-9958-555-73-2

1. Rogić, Vlado

1. Bjelica-Prutina, Vanja vidi Bjelica-Prutina, Vanja

COBISS.BH-ID 51011334

Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je zaključkom s 42. sjednice, održane dana 31. 8. 2022. godine, odobrilo ovaj Priručnik za uporabu akreditiranim promatračima i izbornoj administraciji u Bosni i Hercegovini na Općim izborima 2022. godine.

Tiskanje ovog Priručnika omogućeno je uz financijsku potporu Vlade Republike Turske.

Izrazi pisani u jednom rodu odnose se bez diskriminacije na oba spola.

Priručnik se distribuira besplatno!

Uvodna riječ

Izborni proces u Bosni i Hercegovini kontinuirano je u fokusu kako domaće, tako i međunarodne javnosti, koja nakon svakih izbora daje svoju ocjenu izbornoga procesa. Stvaranjem povjerenja javnosti u zakonitost izvršavanja izbornih aktivnosti i točnost izbornih rezultata, koji omogućavaju dodjelu mandata u tijelima vlasti, jača se i integritet izbornoga procesa u Bosni i Hercegovini.

Izborni zakon BiH¹ je Poglavljem 17 i podzakonskim aktima omogućio da u izbornom procesu, kao jedan od sudionika s utvrđenim dužnostima, sudjeluju i izborni promatrači političkih subjekata (političkih stranaka, koalicija, neovisnih kandidata i listi neovisnih kandidata), udruga građana i predstavnici međunarodnih promatrača.

Aktivnim sudjelovanjem u izbornom procesu, izborni promatrači daju nepristranu procjenu i ocjenu napretka u postizanju međunarodnih standarda, koji su jamac slobodnih, poštenih i demokratskih izbora.

Imajući u vidu posebnost izbornoga sustava u Bosni i Hercegovini, dva sustava izbora tijela vlasti, način imenovanja i popunjavanja biračkih odbora, kao jednoga od tijela za provedbu izbora, tipova biračkih mjesta i načina glasovanja na njima, veliki broj političkih subjekata koji se izravno bore za pozicije u zakonodavnim, zastupničkim i izvršnim tijelima vlasti i dr., Središnje izborno povjerenstvo BiH je pripremio Priručnik za izborne promatrače – Opći izbori 2022. godine.

Svrha Priručnika je zainteresiranim izbornim promatračima političkih subjekata, udruga građana i predstavnicima međunarodnih promatrača omogućiti da se upoznaju s postupkom akreditacije, kao uvjetom da bi pristupili i pratili rad tijela za provedbu izbora, te biračkim i drugim mjestima čiji rad žele promatrati. Nadalje, Priručnik sadrži najvažnije informacije o Općim izborima 2022. godine i dokumente, kao i upute za izborne promatrače za njihov rad, pristup informacijama i rezultatima izbora.

Dakle, obavljanje dužnosti izbornoga promatrača zahtijeva prethodne pripreme i edukaciju, jer za donošenje nepristrane i točne ocjene o provedenim izborima je uvjet poznavanje izbornoga procesa zemlje u kojoj se vrši promatranje izbora.

Središnje izborno povjerenstvo BiH ohrabruje političke subjekte, udruge građana i međunarodne promatrače na akreditiranje svojih predstavnika za promatranje izbora u Bosni i Hercegovini, jer su nepristrana, točna i stručna izvješća izbornih promatrača važna i za Središnje izborno povjerenstvo BiH, kako bi stručno i tehnički unaprijedilo gledište izbora, odnosno Parlamentarnoj skupštini BiH dostavilo i druge kvalitetne prijedloge promatrača za unaprjeđenje izbornoga zakonodavstva.

dr. Suad Arnautović, predsjednik

Sarajevo, kolovoz 2022. godine

1 "Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 i 51/22)

SADRŽAJ

DIO I

INFORMACIJE O OPĆIM IZBORIMA 2022. GODINE

1.1 Raspisivanje i održavanje Općih izbora 2022. godine	8
1.2 Ovjereni politički subjekti za Opće izbore 2022. godine	8
1.3 Ovjera političkih subjekata i kandidacijskih listi	8
1.4 Biračka mjesta	9
1.5 Označavanje biračkih mjesta	11
1.6 Izborni materijal	11
1.7 Birači	13
1.8 Izborni sustavi u Bosni i Hercegovini	14
1.9 Izborna administracija	15

DIO II.

IZBORNI PROMATRAČI

2.2. Odbacivanje ili odbijanje zahtjeva za akreditaciju	22
2.3 Pravila ponašanja promatrača	22
2.4. Oduzimanje svojstva promatrača	23
2.5 Promatrači političkih subjekata	23
2.6 Promatrači udruga	32
2.7 Međunarodni promatrači	36
2.8 Podnošenje zahtjeva za akreditaciju elektroničkim putem (e-Izbori)	40
Izgled akreditacija izbornih promatrača	43
2.9 Promatrači u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine	45

DIO III.

PROMATRANJE IZBORA

3.1 Priprema i otvaranje biračkoga mjesta	48
3.2 Pristup biračkom mjestu	48
3.4 Procedura glasovanja	56

1. Identifikacija	56
2. Potpisivanje izvoda iz Središnjega biračkog popisa	57
3. Izdavanje glasačkih listića	58
5. Tajnost glasovanja	64
6. Pomoć druge osobe kod glasovanja	64
7. Ubacivanje glasačkih listića u glasačku kutiju	66
3.5 Zatvaranje biračkoga mjesta	67
3.6 Procedura brojanja na biračkom mjestu	69
3.7 Primjedbe promatrača	77
3.8 Zahtjevi za ponovno brojanje	78

DIO IV.

PRILOZI

4.1 Kartografski prikaz izbornih jedinica	80
4.2 Broj upisanih birača u Središnji birački popis po osnovnim izbornim jedinicama ..	86
4.3 Kontakti izbornih povjerenstava osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini	91
4.4 Kodeks ponašanja za međunarodne promatrače	97
4.5 Poglavlje 17 Izbornoga zakona BiH - IZBORNI PROMATRAČI	100

DIO I.
INFORMACIJE
O OPĆIM IZBORIMA
2022. GODINE

1.1 Raspisivanje i održavanje Općih izbora 2022. godine

Sukladno Odluci Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, od 4. 5. 2022. godine,² Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine, održat će se u nedjelju, 2. listopada 2022. godine, a raspisani su za:

- Predsjedništvo Bosne i Hercegovine,
- Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,
- Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine,
- Narodnu skupštinu Republike Srpske,
- Predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, i
- Skupštine županija u Federaciji Bosne i Hercegovine.

1.2 Ovjereni politički subjekti za Opće izbore 2022. godine

Za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine, Središnje izbornog povjerenstvo BiH je ovjerilo ukupno 145 političkih subjekata³ i to: 90 političkih stranaka, 17 neovisnih kandidata i 38 koalicija. Niti jedna lista neovisnih kandidata nije prijavljena niti ovjerena za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine.

1.3 Ovjera političkih subjekata i kandidacijskih listi

Politički subjekti koji imaju pravo sudjelovanja na izborima u Bosni i Hercegovini su:

- političke stranke (kako bi sudjelovala na izborima, politička stranka mora biti registrirana kod mjerodavnoga tijela sukladno zakonu, o čemu podnosi dokaz prilikom prijave za ovjeru uz prateću dokumentaciju),
- neovisni kandidati (podnose prijavu za ovjeru s imenom, prezimenom i osobnim podacima neovisnoga kandidata uz prateću dokumentaciju),
- koalicije (dvije ili više ovjerenih političkih stranaka, koje žele stvoriti koaliciju, podnose prijavu za ovjeru pod jednim nazivom koalicije uz prateću dokumentaciju) i

² Odluka o raspisivanju i održavanju Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)

³ Pregled ovjerenih političkih subjekata dostupan je na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH:
https://www.izbori.ba/Documents/Izbori_2022/pregled_ovjerenih_politickih_stranaka_i_nezavisnih_kandidata_za_ucesce_na_Opcim_izborima_2022.pdf

- liste neovisnih kandidata (dva ili više ovjerenih neovisnih kandidata mogu se udružiti i podnijeti jednu listu neovisnih kandidata za ovjeru, uz prateću dokumentaciju).

Postupak ovjere političkih subjekata za sudjelovanje na izborima u Bosni i Hercegovini, kao i ovjere kandidacijskih listi, propisan je odredbama Poglavlja 4 Izbornoga zakona BiH i podzakonskim aktima.⁴

Nakon ovjere političkih subjekata za sudjelovanje na izborima, Središnje izborno povjerenstvo BiH, ovjerava i kandidacijske liste ovjerenih političkih stranaka i koalicija. Broj kandidata na kandidacijskoj listi može biti veći za 5 kandidata od broja mandata koji se dodjeljuju, pri čemu je utvrđena zakonska obveza o ravnopravnoj zastupljenosti kandidata muškoga i ženskoga spola na kandidacijskim listama (najmanje 40% zastupljenosti jednog od spolova).

Kandidati manje zastupljenoga spola raspoređuju se prema zakonom utvrđenom pravilu: od prava dva kandidata jedan je predstavnik manje zastupljenoga spola, između prvih 5 kandidata najmanje 2 su predstavnici manje zastupljenoga spola, između prvih 8 kandidata 3 kandidata su predstavnici manje zastupljenoga spola itd.

Nakon ovjere redovitih kandidacijskih listi, ovjerene političke stranke i koalicije podnose kompenzacijske kandidacijske liste za dodjelu kompenzacijskih mandata u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH i Narodnoj skupštini RS, koja sadrži samo imena kandidata koji se već nalaze na redovitim kandidacijskim listama za istu izbornu razinu.

1.4 Biračka mjesta

Glasovanje se provodi na biračkim mjestima, koja određuje gradsko/općinsko izborno povjerenstvo, najkasnije 65 dana prije dana izbora i biračkim mjestima u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH, koja određuje Središnje izborno povjerenstvo BiH najkasnije 50 dana prije dana održavanja izbora, ukoliko su ispunjeni organizacijsko-tehnički uvjeti i ako je prijavljen dovoljan broj birača.

⁴ Pravilnik o prijavi u uvjetima za ovjeru političkih subjekata za sudjelovanje na Općim izborima 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)

Vrste biračkih mjesta:⁵

Na razini osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini (grad/općina) određuju se redovita biračka mjesta, biračka mjesta za glasovanje u odsustvu i biračka mjesta za glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićima, te formiraju mobilni i posebni mobilni timovi, ukoliko su ispunjeni uvjeti za njihovo formiranje.

Redovito biračko mjesto – biračko pravo ostvaruju birači koji glasuju za osnovnu izbornu jedinicu trenutnoga prebivališta/boravišta.

Biračko mjesto za glasovanje u odsustvu – biračko pravo ostvaruju raseljene osobe kod kojih se osnovna izborna jedinica za koju glasuju razlikuje od osnovne izborne jedinice trenutnoga boravišta.

Biračko mjesto za glasovanje nepotvrđenim glasačkim listićima – biračko pravo mogu ostvariti: birači koji su upisani u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan BiH, a na dan održavanja izbora zateknu se u zemlji, kao i redoviti birači koji se ne nalaze na zaključenom izvodu iz Središnjega biračkog popisa, a posjeduju važeći identifikacijski dokument iz članka 5.12 Izbornoga zakona BiH i potvrdu o mjestu prebivališta, odnosno dokaz o entitetskom državljanstvu za glasovanje u Brčko distriktu BiH.⁶

Mobilni timovi se angažiraju za glasovanje birača koji su zbog bolesti, starosti ili invaliditeta vezani za svoje domove, kao i za birače koji su zatvorenici ili su vezani za ustanove.

Posebni mobilni timovi se formiraju za glasovanje birača koji su pozitivni na COVID-19 i/ili kojima je zbog sumnje na zarazu uzrokovanu virusom COVID-19 određena izolacija/samoizolacija.⁷

Za glasovanje birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa za glasovanje izvan Bosne i Hercegovine za glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, Središnje izbornu povjerenstvo BiH do-

⁵ Očekuje se da za Opće izbore 2022. godine budu utvrđene lokacije za oko 5.600 biračkih mjesta.

⁶ Članak 2. Pravilnika o provedbi izbora u BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 27/22)

⁷ Pravilnik o provedbi izbora u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22) – Poglavlje III. – Ostvarivanje biračkoga prava birača zaraženih virusom COVID-19, primjenjuju se samo ukoliko Središnje izbornu povjerenstvo BiH o tome donese posebnu odluku sukladno epidemiološkoj situaciji u zemlji i mjerama mjerodavnih tijela, o čemu će blagovremeno obavijestiti izbornu administraciju i sve sudionike izbornoga procesa.

nosi odluku o određivanju biračkih mjesta u DKP-ima BiH (biračko mjesto za glasovanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH).

Tijekom izbornoga dana, biračka mjesta su otvorena od 7.00 do 19.00 sati.

1.5 Označavanje biračkih mjesta

Označavanje biračkih mjesta se vrši navođenjem koda općine (001-200); zatim oznake entiteta ili Brčko distrikta BiH (A – Federacija BiH, B – Republika Srpska i C – Brčko distrikt BiH); te navođenjem rednoga broja biračkog mjesta (npr. 001-449 za redovita biračka mjesta, 501-599 za biračka mjesta za glasovanje u odsutnosti i tri slova N (NNN) za biračka mjesta ovlaštena za izdavanje nepotvrđenih glasačkih listića. Npr.: jedno od redovitih biračkih mjesta u Zenici bit će označeno oznakom 093A005.

Biračka mjesta u DKP-ima BiH sadrže oznaku DKP-a BiH (međunarodnu oznaku države u kojoj se nalazi DKP) i redni broj biračkog mjesta (npr. biračko mjesto u DKP-u BiH u Austriji – A01).

1.6 Izborni materijal

Središnje izorno povjerenstvo BiH osigurava za biračka mjesta izborni materijal i to izborni materijal i neosjetljivi izborni materijal.

a) Osjetljivi izborni materijal

Središnje izorno povjerenstvo BiH dostavlja gradskom/općinskom izbornom povjerenstvu najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora, a čine ga:

1. glasački listići,
2. obrasci iz članka 93. Pravilnika o provedbi izbora u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 27/22),
3. izvodi iz konačnog Središnjega biračkog popisa po biračkim mjestima (dostavljaju se najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora),
4. pečat.⁸

⁸ Članak 2. stavak (1) točka 31. Pravilnika o provedbi izbora u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 27/22)

Važno: Pečat kao pomoćno sredstvo pomoću kojega se na glasačkom listiću stavlja otisak s podacima, koje propiše Središnje izborno povjerenstvo BiH, predstavlja novinu na Općim izborima 2022. godine. Otpakiranje, način rukovanja, pakiranje i čuvanje pečata, predstavljaju radnje na koje se promatračima sugerira obraćanje posebne pažnje.

b) Neosjetljivi izborni materijal

Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavlja gradskom/općinskom izbornom povjerenstvu najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora, a čine ga:

1. kandidacijske liste,
2. dio potrošnoga biračkog materijala (poster, glasačke kabine olovke i dr.).

Predaja izbornoga materijala biračkom odboru

Gradsko/općinsko izborno povjerenstvo donosi plan predaje izbornoga materijala biračkom odboru te će, prema ovom planu, dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta, dostaviti biračkom odboru izborni materijal na biračko mjesto. Birački odbor provjerava je li izborni materijal kompletan i u ispravnom stanju i potpisuje prijem u Zapisnik.

Predsjednik i članovi biračkoga odbora odgovorni su za sigurnost biračkoga materijala na biračkom mjestu od trenutka prijema materijala pa do završetka svih svojih dužnosti nakon zatvaranja biračkoga mjesta, okončanja procesa brojanja i uručenja biračkoga materijala. Birački materijal se u noći prije otvaranja biračkoga mjesta čuva u zaključanim prostorijama na lokaciji biračkoga mjesta. Policija osigurava birački materijal u noći prije otvaranja biračkih mjesta na lokacijama biračkih mjesta.

Predsjednik i članovi biračkoga odbora nakon primljenoga materijala provjeravaju prostor predviđen za biračko mjesto, uređuju biračko mjesto i otklanjaju eventualne nedostatke (sve oznake koje upućuju na političke subjekte, vjerske simbole, druge oznake koje mogu imati diskriminacijsko obilježje).

1.7 Birači

Kako bi osoba bila upisana u Središnji birački popis, odnosno mogla ostvariti biračko pravo, neophodno je kumulativno ispunjenje sljedećih uvjeta:

- da je navršila 18 godina,
- da ima državljanstvo Bosne i Hercegovine,
- da ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Birači u Bosni i Hercegovini pripadaju jednoj od sljedećih kategorija:

- redoviti birači – glasuju na redovitim biračkim mjestima, osim ako su vezani za krevet ili su u ustanovama – u tom slučaju imaju pravo glasovati putem mobilnoga tima,
- birači koji glasuju u odsustvu - birači koji imaju status raseljene osobe i kod kojih se osnovna izborna jedinica za koju glasuju razlikuje od osnovne izborne jedinice trenutnog boravišta/prebivališta, a u kojoj glasuju na biračkim mjestima za glasovanje u odsustvu,
- birači koji glasuju osobno - birači koji imaju status raseljene osobe i kod kojih se osnovna izborna jedinica za koju glasuju i u kojoj glasuju na biračkom mjestu za glasovanje osobno, razlikuje od osnovne izborne jedinice trenutnog boravišta/prebivališta, i
- birači izvan BiH – izbjegle osobe i osobe koje privremeno žive izvan BiH, a koji nakon dostavljanja i potvrđivanja prijave, glasuju putem pošte ili na biračkim mjestima za osobno glasovanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH.

Na dan raspisivanja izbora i zaključivanja Središnjega biračkog popisa, (3. 5. 2022. godine u 24.00 sata), ukupan broj upisanih birača iznosio je 3.371.487 birača.⁹

⁹ Odluka o zaključenju Središnjega biračkog popisa sa stanjem na dan 3. 5. 2022. godine u 24:00 sata („Službeni glasnik BiH“ broj 27/22)

1.8 Izborni sustavi u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini se primjenjuju dva izborna sustava:

- većinski sustav (sustav jednostavne većine) i
- sustav proporcionalne zastupljenosti.

Većinski sustav

Za većinski sustav (sustav jednostavne većine) karakteristično je da pobjednik osvaja sve, a na općim izborima u BiH primjenjuje se prilikom izbora članova Predsjedništva BiH i predsjednika i potpredsjednika RS.

Sustav proporcionalne zastupljenosti

Na općim izborima u BiH sustav proporcionalne zastupljenosti se primjenjuje prilikom izbora zastupnika Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH, Zastupničkoga doma Parlamenta Federacije BiH, Narodne skupštine RS i županijskih skupština u Federaciji BiH.

Da bi sudjelovali u raspodjeli mandata, politički subjekti moraju osvojiti više od 3% od ukupnoga broja važećih glasova u izbornoj jedinici u kojoj se kandidiraju za određeno tijelo vlasti (izborni prag).

Mandati, koje dobije lista političkoga subjekta, raspodjeljuju se kandidatima na kandidacijskoj listi od kojih je svaki dobio najmanje 20% od ukupnoga broja važećih glasova koje je dobila ta lista, od najvećeg do najmanjeg broja glasova. Preostali kandidati, koji nisu prešli navedeni prag od 20%, zadržavaju poziciju koju su imali na kandidacijskoj listi, neovisno o individualno osvojenom broju glasova na temelju preferencija birača.

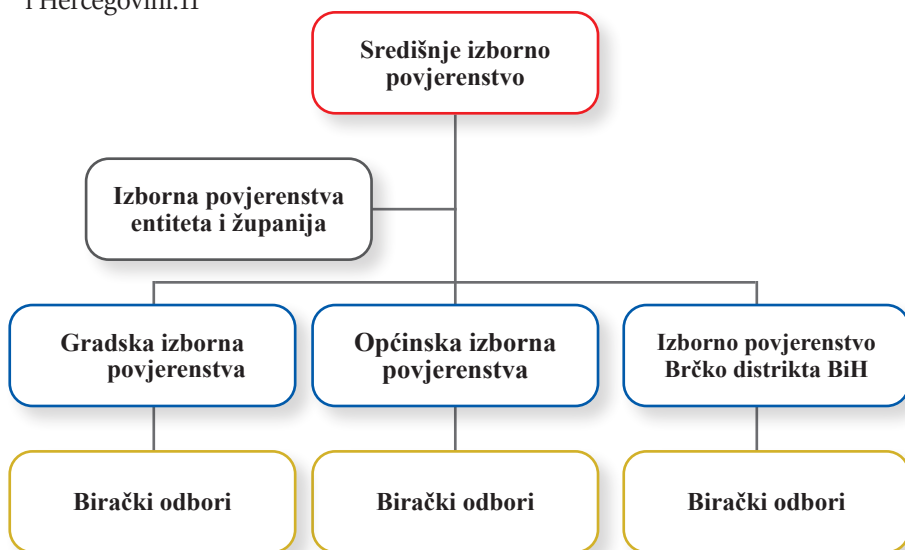
Prilikom izbora članova Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH, Zastupničkoga doma Parlamenta Federacije BiH i Narodne skupštine RS, odredbama Izbornoga zakona BiH utvrđen je broj mandata koji se za ova tijela vlasti dodjeljuje iz višečlanih izbornih jedinica, odnosno broj kompenzacijskih mandata. Kompenzacijski mandati dodjeljuju se onim političkim subjektima koji su, u odnosu na postignute izborne rezultate, osvojili nerazmjern broj redovitih mandata (ili nisu osvojili nijedan), a koji su prešli zakonom utvrđeni izborni prag od 3% u zbroju glasova u svim višečlanim izbornim jedinicama, primjenom Sainte-Laguë metode.

1.9 Izborna administracija

Mjerodavna tijela za provedbu izbora u Bosni i Hercegovini su izborna povjerenstva i birački odbori, odnosno:

- Središnje izborna povjerenstvo Bosne i Hercegovine,
- gradska i općinska izborna povjerenstva i Izborna povjerenstvo Brčko distrikta BiH (143 izborna povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini),
- birački odbori,
- ostala izborna povjerenstva.¹⁰

Članovi izbornih povjerenstava i biračkih odbora su osobe s odgovarajućom stručnošću i iskustvom u provedbi izbora, koja moraju biti neovisni i nepristrani u svom radu, te pridržavati se Izbornoga zakona BiH, drugih značajnih zakona i podzakonskih akata, kao i Etičkog kodeksa tijela za provedbu izbora u Bosni i Hercegovini.¹¹



Shema 1: Izborna administracija u Bosni i Hercegovini

¹⁰ Prema Izbornom zakonu Republike Srpske utemeljeno je Izborna povjerenstvo Republike Srpske, a na temelju Zakona o osnivanju tijela za provedbu izbora u Federaciji Bosne i Hercegovine, predviđeno je osnivanje tijela za provedbu izbora, ali oni još uvijek nisu utemeljeni.

¹¹ ("Službeni glasnik BiH" broj 67/21)

Središnje izborno povjerenstvo BiH je neovisno tijelo koje podnosi izvješće neposredno Parlamentarnoj skupštini i čije ovlasti iz nje proizlaze. Središnje izborno povjerenstvo BiH, između ostaloga, koordinira, nadgleda i regulira rad svih izbornih povjerenstava i biračkih odbora sukladno Izbornom zakonu BiH, podnosi godišnje izvješće Parlamentarnoj skupštini BiH o provedbi izbora u BiH, te provodi i druge radnje utvrđene člankom 2.9 Izbornoga zakona BiH. Sastoji se od sedam članova: dva iz reda Hrvata, dva iz reda Bošnjaka, dva iz reda Srba i jedan iz reda ostalih. Predsjednik Središnjega izbornog povjerenstva BiH bira se iz reda članova na mandatno razdoblje u trajanju od 21 mjeseca na način propisan člankom 2.6. Izbornoga zakona BiH.

Gradsko/općinsko izborno povjerenstvo sastoji se od tri, pet ili sedam članova. Broj članova za svaku općinu utvrđuje Središnje izborno povjerenstvo BiH na temelju broja birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa i veličinu općine. Općine u kojima je do 20.000 birača upisanih u izvod iz Središnjega biračkog popisa broje tri člana; općine u kojima je do 50.000 upisanih birača broje pet članova, a općine s preko 50.000 upisanih birača broje sedam članova. Općinsko izborno povjerenstvo na području svoje općine mjerodavno je, između ostaloga, za nadgledanje i kontrolu centra za birački popis, određivanje biračkih mjesta, provedbu postupka imenovanja i obuke biračkih odbora, sjedinjavanje rezultata izbora s biračkih mjesta u općini i njihovu dostavu Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, te druge radnje iz članka 2.13 Izbornoga zakona BiH.

Sukladno Odluci o broju članova izbornoga povjerenstva osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 27/22 i 44/22), sva izborna povjerenstva broje ukupno 571 člana.

NACIONALNA STRUKTURA ČLANOVA GRADSKIH/OPĆINSKIH IZBORNIH POVJERENSTAVA				
UKUPNO	BOŠNJACI	HRVATI	SRBI	OSTALI
571	219	108	217	27
SPOLNA STRUKTURA ČLANOVA GRADSKIH/OPĆINSKIH IZBORNIH POVJERENSTAVA				
UKUPNO	MUŠKARCI		ŽENE	
571	295		276	

STAROSNA STRUKTURA ČLANOVA GRADSKIH/OPĆINSKIH IZBORNIH POVJERENSTAVA				
UKUPNO	MLAĐI OD 30 GODINA	30-40 GODINA	40-50 GODINA	STARIJI OD 50 GODINA
57 ¹	293	114	101	63

Birački odbor sastoji se od tri člana (ukoliko je u izvodu iz Središnjega biračkog popisa za određeno biračko mjesto upisano do 350 birača) ili pet članova (ukoliko je u izvodu iz Središnjega biračkog popisa za određeno biračko mjesto upisano više od 350 birača), od kojih je jedan predsjednik biračkoga odbora. Predsjednik i članovi biračkoga odbora imaju zamjenike. Predsjednik upravlja radom biračkoga odbora i zajedno s članovima biračkoga odbora odgovoran je za zakonitost rada na biračkom mjestu.

Mobilni tim sastoji se od tri člana, od kojih je jedan predsjednik. Predsjednik i članovi mobilnoga tima imaju zamjenike. Broj mobilnih timova utvrđuje gradsko/općinsko izborno povjerenstvo rukovodeći se ukupnim brojem i prostornom raspoređenošću birača koji će glasovati putem mobilnoga tima.

Poseban mobilni tim u svom sastavu ima po mogućnosti najmanje jednoga zdravstvenog radnika. Predsjednik ili najmanje jedan član ovoga posebnog mobilnog tima mora biti opremljen specijalnom zaštitnom opremom, koja obvezno sadrži zaštitni kombinezon, masku, zaštitnu kapu, rukavice, primjerenu zaštitu obuće i po mogućnosti, vizir.



DIO II.

IZBORNI PROMATRAČI

2.1 Akreditiranje, prava i dužnosti izbornih promatrača

Predstavnici političkih subjekata (političkih stranaka, koalicija, listi neovisnih kandidata i neovisnih kandidata) i udruga građana, te međunarodnih promatrača (u daljnjem tekstu: izborni promatrači) mogu promatrati sve izborne aktivnosti u Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da se akreditiraju sukladno Izbornom zakonu BiH i podzakonskim aktima.¹²

Tijela mjerodavna za akreditiranje promatrača su:

- Središnje izborno povjerenstvo BiH i
- izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica (gradska/općinska izborna povjerenstva i Izborno povjerenstvo Brčko distrikta BiH).

Akreditirani promatrač može promatrati:

- rad Središnjega izbornog povjerenstva BiH,
- rad gradskoga/općinskoga izbornog povjerenstva,
- rad centra za birački popis,
- rad na biračkom mjestu,
- rad Glavnoga centra za brojanje,
- rad u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH.

Prilikom podnošenja zahtjeva za akreditiranje tijelu mjerodavnome za akreditiranje, politički subjekti, udruge i međunarodni promatrači se izjašnjavaju koje aktivnosti žele promatrati.

Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditira izborne promatrače za promatranje rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Glavnoga centra za brojanje i biračkih mjesta u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH.

Zahtjev za akreditiranje promatrača Središnjem izbornom povjerenstvu BiH mogu dostaviti:

- politički subjekti,
- udruge,¹³
- međunarodne organizacije.¹⁴

¹² Naputak o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih promatrača u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 27/22)

¹³ **Udruga** označava udruhu ili fondaciju osnovane sukladno zakonu o udrugama i fondacijama

¹⁴ **Međunarodna organizacija** označava međunarodnu vladinu i nevladinu organizaciju, stranu vladu.

Zahtjevi za akreditaciju izbornih promatrača dostupni su na mrežnoj stranici Središnjega izbornog povjerenstva BiH - <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=5&CategoryID=1181&PodmId=1206>

Izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica akreditiraju promatrače političkih subjekata za promatranje rada izbornoga povjerenstva, centra za birački popis, biračkih mjesta i drugih izbornih mjesta.

Izborni promatrači mogu, također, promatrati rad mobilnoga i posebnoga mobilnog tima. Izborna povjerenstva su dužna izraditi plan rada mobilnoga tima, odnosno posebnoga mobilnog tima, koji sadrži sastav, raspored rada i rutu kretanja mobilnoga tima.

Važno: Akreditirani promatrač, koji želi promatrati rad mobilnoga tima ili posebnoga mobilnog tima, dužan je mjerodavnom izbornom povjerenstvu uputiti zahtjev za dostavu plana rada mobilnoga tima, odnosno posebnoga mobilnog tima.

Izborna povjerenstva dužna su omogućiti akreditiranim promatračima promatranje rada mobilnoga tima, odnosno posebnoga mobilnog tima na terenu. Izborna povjerenstva, ako je potrebno, izrađuju i dopunu plana rada posebnoga mobilnog tima, o čemu na prikladan način obavještavaju akreditirane promatrače.

Promatrač ne može biti osoba:

- koja je kandidat na predstojećim izborima,
- čija je kandidatura na predstojećim izborima odbijena ili je ime te osobe naknadno skinuto s liste kandidata,
- kojoj je Središnje izbornog povjerenstvo BiH izreklo sankciju zabrane rada u biračkom odboru, u centru za birački popis ili u izbornom povjerenstvu,
- koju je predložio politički subjekt koji nije ovjeren za sudjelovanje na izborima,
- koja je član biračkoga odbora i
- koja je u izvršnoj ili zakonodavnoj vlasti u izbornoj jedinici za razinu za koju se bira.

2.2. Odbacivanje ili odbijanje zahtjeva za akreditaciju

Središnje izborno povjerenstvo BiH i izborno povjerenstvo osnovne izborne jedinice odlukom će odbiti ili odbaciti zahtjev za izdavanje akreditacije ili akreditaciju promatrača u sljedećim slučajevima:

- ako nije podnesen u rokovima koje je utvrdilo Središnje izborno povjerenstvo BiH,
- ako je dostavljena nekompletna dokumentacija,
- ako zahtjev nije podnijela ovlaštena osoba,
- ako je određena osoba već predložena, odnosno ako ju je već akreditirao drugi politički subjekt ili udruga.

Promatrač, kojem je mjerodavno izborno povjerenstvo odbilo zahtjev za izdavanje akreditacije, može u roku od tri dana od dana prijema odluke podnijeti prigovor Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, koje je po podnesenom prigovoru dužno riješiti najkasnije u roku od sedam dana od dana prijema.

Na odluku kojom je Središnje izborno povjerenstvo BiH odbacilo ili odbilo zahtjev za akreditaciju, politički subjekt i udruga imaju pravo podnijeti žalbu Apelacijskom odjelu Suda BiH putem Središnjega izbornog povjerenstva BiH u roku od dva dana od prijema odluke.

2.3 Pravila ponašanja promatrača

Akreditirani promatrač potpisuje Pravila ponašanja i izjavu o poštivanju tajnosti glasovanja i dužan je pridržavati se sljedećih pravila ponašanja:

- biti nepristran u vršenju svojih dužnosti,
- ne miješati se u izborni proces koji uključuje upis birača u Središnji birački popis, proceduru na dan glasovanja ili brojanja glasova, te poštovati tajnost glasovanja,
- ne smije pokušavati vršiti bilo kakav utjecaj na osobu u svezi s njenim izborom biračkih opcija ili načinom na koji će označiti glasački listić,
- poštovati odredbe Izbornoga zakona BiH.

2.4. Oduzimanje svojstva promatrača

Tijelo za provedbu izbora oduzet će svojstvo akreditiranom promatraču i udaljiti ga s mjesta promatranja izbornih aktivnosti tijekom promatranja izbornoga procesa ako:

- ometa izborne aktivnosti,
- ne poštuje tajnost glasovanja,
- ne nosi službenu akreditaciju,
- nosi oznake koje ga povezuju s određenim političkim subjektom.

2.5 Promatrači političkih subjekata

Predstavnici ovjerenih političkih subjekata podnose Središnjem izbornom povjerenstvu BiH zahtjev za akreditiranje izbornih promatrača za promatranje rada Središnjega izbornog povjerenstva BiH, Glavnoga centra za brojanje i biračkoga mjesta određenoga za glasovanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH (DKP BiH). Zahtjev za akreditiranje mora potpisati osoba koja je u prijavi za ovjeru političkoga subjekta navedena kao osoba ovlaštena za zastupanje i čiji je potpis deponiran kod Središnjega izbornog povjerenstva BiH. Ako se zahtjev za akreditiranje podnosi izbornom povjerenstvu osnovne izborne jedinice, onda zahtjev za akreditiranje mora potpisati osoba koja je u prijavi za ovjeru političkoga subjekta navedena kao osoba ovlaštena za zastupanje i čiji je potpis deponiran kod Središnjega izbornog povjerenstva BiH ili izbornoga povjerenstva.

Predstavnici ovjerenih političkih subjekata mogu podnijeti zahtjev za akreditiranje promatrača samo u osnovnim izbornim jedinicama za koje se kandidiraju i to za promatranje rada izbornoga povjerenstva, centra za birački popis, biračkih mjesta i drugih utvrđenih mjesta.

Pravo akreditiranja za promatranje izbornih radnji imaju politički subjekti koji se nalaze na listi političkih subjekata utvrđenoj od strane Središnjega izbornog povjerenstva BiH po postupku koji se primjenjuje za predlaganje članova biračkih odbora.

Važno: Rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje promatrača političkih subjekata za Opće izbore 2022. godine traje od 6. svibnja 2022. godine do 17. rujna 2022. godine.

Uz zahtjev za akreditiranje, politički subjekti dostavljaju popunjenu listu predloženih promatrača koja sadrži:

- ime i prezime,
- broj važeće osobne iskaznice,
- jedinstveni matični broj promatrača,
- svojeručno popunjen obrazac pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasanja za svakoga predloženog promatrača (u prilogu zahtjeva).

Politički subjekti mogu predložiti za promatrače samo osobe koje su punoljetne i koje su državljani BiH. Broj promatrača koje politički subjekti mogu akreditirati je neograničen, ali politički subjekt može imati samo jednoga promatrača u isto vrijeme na jednom izbornom mjestu.

Politički subjekti mogu promatrati rad na biračkim mjestima za glasanje u odsustvu, te su dužni od Središnjega izbornog povjerenstva BiH zatražiti informaciju o lokacijama ovih biračkih mjesta. Politički subjekti će kontaktirati izbornu povjerenstvo osnovne izborne jedinice u kojoj se nalazi biračko mjesto za glasanje u odsustvu radi akreditiranja svojih promatrača.



ZAHTJEV ZA AKREDITIRANJE

PREDSTAVNIKA POLITIČKOG SUBJEKTA

Za promatranje izbornih aktivnosti izbornog povjerenstva, centra za birački popis, biračkih mjesta i drugih izbornih mjesta

Politički subjekt _____
Naziv

Kod političkog subjekta (koji je odredila SIP BiH) _____

za promatranje u _____
Osnovna izborna jedinica

Navedite jezik i pismo na kojima želite da se vaše akreditacije tiskaju: _____

Kontakt - adresa _____

Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj _____

E-mail _____

Potpis ovlaštene osobe
političkog subjekta

Nadnevak _____

***Napomena:** Zahtjev za akreditiranje promatrača za promatranje rada izbornog povjerenstva, centra za birački popis i rada na biračkom mjestu i drugim izbornim mjestima predstavnici političkih subjekata podnose izbornom povjerenstvu u osnovnoj izbornoj jedinici unutar izborne jedinice za koju se kandidiraju.

****Napomena:** Izorno povjerenstvo dužno je dostaviti listu akreditiranih promatrača na sva biračka mjesta u osnovnoj izbornoj jedinici na koju se zahtjev odnosi.

AP-1-PS

Slika 1. Obrazac zahtjeva za akreditiranje političkog subjekta

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

LISTA PREDLOŽENIH PROMATRAČA POLITIČKOG SUBJEKTA

Za promatranje izbornih aktivnosti izbornog povjerenstva, centra za birački popis, biračkih mjesta i drugih izbornih mjesta

Politički subjekt _____ Naziv _____

prijavljuje sljedeće kandidate za akreditacije:

Redni broj	Prezime	Ime	Broj važeće osobne iskaznice	Jedinstveni matični broj
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

Imenovani promatrači imat će pravo promatranja aktivnosti izbornog povjerenstva, centra za birački popis i biračkih mjesta i drugih mjesta za promatranje izbornih aktivnosti.

Potpis ovlaštene osobe
političkog subjekta

Nadnevak _____

AP-1-PS

Slika 2. Obrazac liste predloženih promatrača političkog subjekta

**ZAHTJEV ZA AKREDITIRANJE
PREDSTAVNIKA POLITIČKOG SUBJEKTA**
za promatranje izbornih aktivnosti Središnjeg izbornog povjerenstva BiH,
Glavnog centra za brojanje i rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima

Politički subjekt _____ Naziv _____

Kod političkog subjekta (koju je odredilo SIP BiH) _____

Za promatranje (označite odgovarajući kvadratić):

- A) Rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH ☐
- B) Rada Glavnog centra za brojanje ☐
- C) Rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima ☐

Navedite jezik i pismo na kojima želite da se vaše akreditacije tiskaju: _____

Kontakt - adresa _____

Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj _____

E-mail _____

Potpis ovlaštene osobe
političkog subjekta

Nadnevak _____

*Napomena: Zahtjev za akreditiranje promatrača za promatranje rada Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, rada Glavnog centra za brojanje i diplomatsko-konzularnih predstavništava predstavnici političkih subjekata podnose Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, a zahtjevi za promatranje izbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima mogu se Središnjem izbornom povjerenstvu BiH podnijeti i posredstvom DKP – a BiH.

**Napomena: Politički subjekti su dužni da uz zahtjev za akreditiranje promatrača podnesu pojedinačne liste promatrača za promatranje rada Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, rada Glavnog centra za brojanje i diplomatsko-konzularnih predstavništava. Politički subjekti dostavljaju liste promatrača za svako biračko mjesto u diplomatsko-konzularnim predstavništvima u kojima žele promatrati izbore.

***Napomena: Predstavnicima podnosioca zahtjeva bit će izdato onoliko akreditacija koliko ima potpisanih promatrača naznačenih na listi predloženih promatrača, a koji su potpisali obrazac pravila ponašanja i izjave o poštivanju tajnosti glasanja.

AP-2-PS

Slika 3. Obrazac zahtjeva za akreditiranje predstavnika političkoga subjekta za promatranje izbornih aktivnosti SIP-a BiH, GCB-a i rada u DKP-u BiH

LISTA PREDLOŽENIH PROMATRAČA POLITIČKOG SUBJEKTA
za promatranje rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH

Politički subjekt _____ Naziv _____

prijavljuje sljedeće kandidate za akreditacije:

Redni broj	Prezime	Ime	Broj važeće osobne iskaznice	Jedinstveni matični broj
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

Potpis ovlaštene osobe
političkog subjekta

Nadnevak _____

AP-2-PS

Slika 4. Obrazac liste predloženih promatrača za promatranje rada SIP-a BiH



LISTA PREDLOŽENIH PROMATRAČA POLITIČKOG SUBJEKTA

za promatranje rada Glavnog centra za brojanje

Politički subjekt _____ Naziv _____

prijavljuje sljedeće kandidate za akreditacije:

Redni broj	Prezime	Ime	Broj važeće osobne iskaznice	Jedinstveni matični broj
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

 Potpis ovlaštene osobe
 političkog subjekta

 Nadnevak

AP-2-PS

Slika 5. Obrazac liste predloženih promatrača za promatranje rada
 Glavnoga centra za brojanje

LISTA PREDLOŽENIH PROMATRAČA POLITIČKOG SUBJEKTA

za posmatranje rada na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima

Politički subjekt _____ Naziv _____

prijavljuje sljedeće kandidate za akreditacije za posmatranje izbora na biračkom mjestu u DKP – u BiH
određenom za glasanje državljana BiH.

Navesti naziv DKP-a BiH određenog za glasanje

Redni broj	Prezime	Ime	Broj važeće osobne iskaznice	Naziv države koja je izdala putovnicu i broj putovnice	Jedinstveni matični broj
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					

Potpis ovlaštene osobe
političkog subjekta

Nadnevak _____

AP-2-PS

Slika 6. Obrazac liste predloženih promatrača za posmatranje rada na biračkom mjestu u DKP-u BiH

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

PRAVILA PONAŠANJA I IZJAVA O POŠTIVANJU TAJNOSTI GLASOVANJA

akreditiranog promatrača za promatranje rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, izbornog povjerenstva, centra za birački popis, biračkog mjesta, Glavnog centra za brojanje i drugih izbornih mjesta

Ime akreditiranog promatrača

Naziv političkog subjekta, udruge

PRAVILA PONAŠANJA

Ja, _____, kao akreditirani promatrač, ovim izjavljujem:

- A) da ću biti nepristran sukladno mojim dužnostima;
- B) da se neću miješati u izborni proces koji uključuje upis birača u Središnji birački popis, proceduru na dan glasanja ili brojanja glasova i da ću poštivati tajnost glasanja;
- C) da neću pokušati vršiti bilo kakav utjecaj na osobu u svezi s njenim izborom biračkih opcija ili načina na koji će označiti glasački listić;
- D) da ću poštivati odredbe Izbornog zakona BiH.
- E) Promatrač može stavljati obrazložene primjedbe na rad tijela nadležnih za provedbu izbora utvrđenih Izbornim zakonom BiH u pisanoj formi koje se prilažu u zapisnik o radu tijela nadležnog za provedbu izbora, na temelju čega politički subjekt može uložiti prigovor nadležnom tijelu.

Potpis akreditiranog promatrača: _____

Nadnevak: _____

AP-1-IP

Slika 7. Obrazac Pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasanja

2.6 Promatrači udruga

Predstavnici udruga podnose Središnjem izbornom povjerenstvu BiH zahtjev za akreditiranje promatrača za promatranje rada svih izbornih aktivnosti. Zahtjevi za akreditiranje promatrača udruga moraju biti podneseni u roku od 6. svibnja 2022. godine do 17. rujna 2022. godine.

Udruga ne može biti akreditirana ako ju je osnovao ili je sponzorira politički subjekt ili je uključena u bilo kakve aktivnosti u ime ovjerenih političkih subjekata. Predstavnik udruge na zahtjevu za izdavanje akreditacije potpisuje izjavu (koja je dio zahtjeva) kako je nije utemeljio niti je sponzorira politički subjekt, sukladno članku 17.4 stavak (1) točka 1) Izbornoga zakona BiH.

U zahtjevu za akreditiranje udruga navodi:

- izborne aktivnosti koje želi promatrati,
- kontakt podatke (adresu, broj telefona, broj faksa i e-poštu),
- izborne jedinice u kojima želi promatrati izborne aktivnosti,
- broj promatrača i
- razloge zbog kojih žele promatrati izborni proces.

te dostavlja sljedeće priloge:

- listu imena predloženih promatrača, koja sadrži ime i prezime, broj važeće osobne iskaznice i jedinstveni matični broj promatrača,
- izvod o upisu udruga u registar udruga kod mjerodavnoga tijela, koji ne može biti stariji od 60 dana,
- obrazac pravila ponašanja i izjavu o poštivanju tajnosti glasanja.

Udruga podnosi poseban zahtjev za svaku osnovnu izbornu jedinicu u kojoj želi promatrati izborne aktivnosti.

Lista akreditiranih promatrača udruge, koje je Središnje izbornom povjerenstvo BiH akreditiralo, dostavlja se svim izbornim povjerenstvima u kojima su udruge akreditirane. Izborna povjerenstva dostavljaju listu akreditiranih promatrača na sva biračka mjesta u osnovnoj izornoj jedinici na koju se zahtjev odnosi.

ZAHTEJEV ZA AKREDITIRANJE UDRUGE

Naziv udruge _____

Kontakt - adresa _____

Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj _____

E-mail _____

Za promatranje (označiti odgovarajući kvadratić – priložiti poseban obrazac za svaku osnovnu izbornu jedinicu u kojoj namjeravate promatrati izborne aktivnosti):

- | | | |
|----|---|--------------------------|
| A) | Rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH | ☐ |
| B) | Rada izbornog povjerenstva
Osnovna izborna jedinica _____
Broj promatrača _____ | ☐ |
| C) | Rada centra za birački popis
Osnovna izborna jedinica _____
Broj promatrača _____ | ☐ |
| D) | Rada na biračkom mjestu
Osnovna izborna jedinica _____
Broj promatrača _____ | ☐ |
| E) | Rada Glavnog centra za brojanje
Broj promatrača _____ | ☐ |
| F) | Rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima | ☐ |

Navedite razloge zbog kojih želite promatrati izborni proces: _____

Navedite jezik i pismo na kojima želite da se vaše akreditacije tiskaju: _____

Svojim potpisom potvrđujem da udruga pod navedenim nazivom nije osnovana, sponzorirana, niti obavlja bilo kakvu aktivnost u korist političkog subjekta i da će se pridržavati odredaba Izbornog zakona BiH.

Ime i prezime predsjednika udruge	Potpis	Nadnevak
*Napomena: Udruge su dužne uz zahtjev za akreditiranje dostaviti liste promatrača na biračkim mjestima za svaku izbornu jedinicu zasebno. **Napomena: Predstavnik udruge preuzet će akreditacije nakon prezentiranja pojedinačnih potpisanih obrazaca pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasanja promatrača službeniku izbornog povjerenstva koji je odgovoran za osiguravanje akreditacija. Službenik izbornog povjerenstva neće zadržati potpisane obrasce pravila ponašanja i izjave o poštivanju tajnosti glasanja promatrača. Službenik izbornog povjerenstva provjerit će je li tu organizaciju akreditiralo Središnje izborno povjerenstvo BiH. Predstavnicima drugih bit će izdato onoliko akreditacija koliko ima potpisanih obrazaca izjava i taj broj ne smije preći broj promatrača koji je udruga naznačila na ovom obrascu i koji se nalazi na popisu akreditiranih udruga Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.		

AP-1-UG

Slika 8. Obrazac zahtjeva za akreditiranje predstavnika udruge

LISTA PREDLOŽENIH PROMATRAČA UDRUGE

Udruga _____ Naziv _____

prijavljuje sljedeće kandidate za akreditacije:

Redni broj	Prezime	Ime	Broj važeće osobne iskaznice	Jedinstveni matični broj
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

Središnje izborno povjerenstvo BiH sačinjava listu s imenima akreditiranih promatrača koja se nalazi u privitku odluke o akreditiranju udruge i čini njen sastavni dio, koja se dostavlja svim izbornim povjerenstvima osnovnih izbornih jedinica u kojima su udruge akreditirane.

Potpis predsjednika udruge

Nadnevak _____

AP-1-UG

Slika 9. Obrazac liste predloženih promatrača udruge

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

PRAVILA PONAŠANJA I IZJAVA O POŠTIVANJU TAJNOSTI GLASOVANJA

akreditiranog promatrača za promatranje rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, izbornog povjerenstva, centra za birački popis, biračkog mjesta, Glavnog centra za brojanje i drugih izbornih mjesta

Ime akreditiranog promatrača

Naziv političkog subjekta, udruge

PRAVILA PONAŠANJA

Ja, _____, kao akreditirani promatrač, ovim izjavljujem:

- A) da ću biti nepristran sukladno mojim dužnostima;
- B) da se neću miješati u izborni proces koji uključuje upis birača u Središnji birački popis, proceduru na dan glasanja ili brojanja glasova i da ću poštivati tajnost glasanja;
- C) da neću pokušati vršiti bilo kakav utjecaj na osobu u svezi s njenim izborom biračkih opcija ili načina na koji će označiti glasački listić;
- D) da ću poštivati odredbe Izbornog zakona BiH.
- E) Promatrač može stavljati obrazložene primjedbe na rad tijela nadležnih za provedbu izbora utvrđenih Izbornim zakonom BiH u pisanoj formi koje se prilažu u zapisnik o radu tijela nadležnog za provedbu izbora, na temelju čega politički subjekt može uložiti prigovor nadležnom tijelu.

Potpis akreditiranog promatrača: _____

Nadnevak: _____

2.7 Međunarodni promatrači

Predstavnici međunarodnih promatrača podnose zahtjev za promatranje izbornih aktivnosti u Bosni i Hercegovini, Središnjem izbornom povjerenstvo BiH u roku od 6. svibnja 2022. godine do 25. rujna 2022. godine, odnosno izuzetno do 1. listopada 2022. godine.

Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditira i izdaje akreditaciju predstavnicima međunarodnih promatrača za promatranje bilo koje izborne aktivnosti. Međunarodni promatrači preuzimaju akreditacije u Središnjem izbornom povjerenstvo BiH, Ulica Danijela Ozme br. 7, 71000 Sarajevo.

Međunarodni promatrači mogu imati neograničen broj akreditiranih promatrača. Broj promatrača koje međunarodni promatrači mogu imati u isto vrijeme na jednom izbornom mjestu nije ograničen, ali ne smije utjecati na regularnost izbornoga procesa.

Međunarodni promatrač ima pravo na svako mjesto na kojem promatra izbornu aktivnost sa sobom uvesti i prevoditelja.

U zahtjevu za akreditiranje, predstavnik međunarodnih promatrača navodi:

- izborne aktivnosti koje želi promatrati,
- kontakt podatke,
- izjavu da međunarodna organizacija ne obavlja bilo kakvu aktivnost u ime političkoga subjekta;

te dostavlja sljedeće priloge:

- listu imena predloženih promatrača, koja sadrži ime i prezime, naziv države koja je izdala putovnicu i broj putovnice,
- akt koji je potpisala ovlaštena osoba u kojem navode razloge zbog kojih su zainteresirani za promatranje izbornoga procesa u BiH,
- obrazac pravila ponašanja i izjavu o poštovanju tajnosti glasanja.



ZAHTJEV ZA AKREDITIRANJE MEĐUNARODNOG PROMATRAČA

Naziv međunarodne organizacije/ime i prezime _____

Kontakt - adresa _____

Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj _____

E-mail _____

Promatrači ove organizacije prijavljuju se za promatranje:

(Označite odgovarajući kvadratić pored naziva izborne aktivnosti koju namjeravate promatrati)

- | | |
|--|--------------------------|
| A) Rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH | ☐ |
| B) Rada izbornog povjerenstva | ☐ |
| C) Rada centra za birački popis | ☐ |
| D) Rada na biračkom mjestu | ☐ |
| E) Rada Glavnog centra za brojanje | ☐ |
| F) Rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima | ☐ |

Navesti naziv DKP-a BiH određenog za glasanje _____

Svojim potpisom potvrđujem da međunarodna organizacija pod navedenim nazivom ne obavlja bilo kakvu aktivnost u ime političkog subjekta i da će se pridržavati odredaba Izbornog zakona BiH.

Potpis predstavnika međunarodnih promatrača _____

Nadnevak _____

Predstavnik međunarodnih promatrača preuzet će akreditacije nakon prezentiranja pojedinačno potpisanih obrazaca pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasanja od ovlaštene osobe Središnjeg izbornog povjerenstva BiH koje je odgovorno za osiguravanje akreditacija. Predstavnicima međunarodnih promatrača bit će izdano onoliko akreditacija koliko ima potpisanih obrazaca pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasanja i taj broj ne smije preći broj promatrača naznačenih na listi predloženih međunarodnih promatrača.

Lista predloženih međunarodnih promatrača bit će sastavni dio ovog zahtjeva, koju treba popuniti prigodom podnošenja ovog zahtjeva Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

AP-1-MP

Slika 11. Obrazac zahtjeva za akreditiranje međunarodnoga promatrača



LISTA PREDLOŽENIH MEĐUNARODNIH PROMATRAČA

Naziv međunarodne organizacije

prijavljuju sljedeće kandidate za akreditacije:

Redni broj	Prezime	Ime	Broj važeće osobne iskaznice	Naziv države koja je izdala putovnicu i broj putovnice	Jedinstveni matični broj
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					

Potpis predstavnika
međunarodnih promatrača

Nadnevak _____

Slika 12. Obrazac liste predloženih međunarodnih promatrača

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

PRAVILA PONAŠANJA I IZJAVA O POŠTIVANJU TAJNOSTI GLASOVANJA

akreditiranog promatrača za promatranje rada Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, izbornog povjerenstva, centra za birački popis, biračkog mjesta, Glavnog centra za brojanje i drugih izbornih mjesta

Ime akreditiranog promatrača

Naziv međunarodne organizacije

PRAVILA PONAŠANJA

Ja, _____, kao akreditirani promatrač, ovim izjavljujem:

- A) da ću biti nepristran sukladno mojim dužnostima;
- B) da se neću miješati u izborni proces koji uključuje upis birača u Središnji birački popis, proceduru na dan glasanja ili brojanja glasova i da ću poštivati tajnost glasanja;
- C) da neću pokušati vršiti bilo kakav utjecaj na osobu u svezi s njenim izborom biračkih opcija ili načina na koji će označiti glasački listić;
- D) da ću poštivati odredbe Izbornog zakona BiH.
- E) Promatrač može stavljati obrazložene primjedbe na rad tijela nadležnih za provedbu izbora utvrđenih Izbornim zakonom BiH u pisanoj formi koje se prilažu u zapisnik o radu tijela nadležnog za provedbu izbora, na temelju čega politički subjekt može uložiti prigovor nadležnom tijelu.

Potpis akreditiranog promatrača: _____

Nadnevak: _____

AP-1-IP

Slika 13. Obrazac Pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasanja

2.8 Podnošenje zahtjeva za akreditaciju elektroničkim putem (e-Izbori)

Zahtjev za akreditaciju izbornih promatrača može se izvršiti i elektroničkim putem. Prijavom na portala e-Izbori (<https://eizbori.izbori.ba>), politički subjekti, udruge i međunarodne organizacije mogu pristupiti aplikaciji za akreditaciju promatrača.

Po prijavi na aplikaciju otvara se forma za unos podataka (Slika 1). Potrebno je upisati osnovne podatke, izabrati izborne aktivnosti koje se žele promatrati, odabrati jezik za izradu akreditacije i preuzeti (download) potrebne dokumente. Obrazac „Zahtjev“ se ispisuje iz same aplikacije klikom na opciju „Ispiši zahtjev“, te se ovjeri i skenira, a zatim se dostavlja u elektroničkoj formi (Slika 2). Kada unesene podatke potvrdi Središnje izborno povjerenstvo BiH ili gradsko/općinsko izborno povjerenstvo, u tom trenutku su zaključani odnosno nepromjenjivi (Slika 3) te podnositelj zahtjeva dobije obavijest e-poštom da može nastaviti s unosom podataka promatrača. Lista promatrača se otvara na novoj kartici „Podatci o promatračima“ (Slika 4). Unos podataka o promatraču podrazumijeva osnovne podatke i izborne aktivnosti koje se žele promatrati, u okviru već dostavljenoga izjašnjenja na Zahtjevu (Slika 5). Nakon unosa svih promatrača, postupak elektroničke akreditacije je završen, te je u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH ili gradskom/općinskom izbornom povjerenstvu (ovisno o tome tko vrši akreditaciju promatrača i vrsti izbornih promatrača) potrebno preuzeti akreditacije, uz prilaganje potpisanih Pravila ponašanja i izjave o poštivanju tajnosti glasanja od strane promatrača.

e-Posmatrači Bosna i Hercegovina

Zahtjev za akreditiranje udruženja građana/međunarodnih organizacija/političkih subjekata

Zahtjev za akreditaciju ne ispunjava uslove
Nedostaju dokumenti: Uvjerenje o registraciji: Zahtjev za akreditaciju.

Podaci o udruženju/organizaciji/političkom subjektu

Vrsta organizacije
☐ Udruženje građana ☐ Međunarodna organizacija ☒ Politički subjekt

Naziv

Kontakt - adresa

Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj Email

1. Priložite uvjerenje o registraciji udruženja/međunarodne organizacije
 UČITAJ DOCUMENT

2. Priložite zahtjev za akreditiranje, obavezan potpisan dokument
 UČITAJ DOCUMENT
 Dokument je obavezan

Promatrači udruženja/organizacije prijavljuju se za posmatranje (Donašite odgovarajući kvadrati pored naziva izborne aktivnosti koju namjeravate posmatrati)

☐ A) Rada Centralne izborne komisije BiH
☐ B) Rada izborne komisije
☐ C) Rada centra za birački spisak
☐ D) Rada na biračkom mjestu
☐ E) Rada Glavnog centra za brojanje
☐ F) Rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima

Jezik za štampu akreditacija
☒ Bosanski ☐ Hrvatski ☐ Srpski

Navedite razloge zbog kojih želite posmatrati izborni proces

© Copyright CK BiH. Sva prava pridržana

Slika 1.

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА



ZAHTEJ ZA AKREDITIRANJE PREDSTAVNIKA POLITIČKOG SUBJEKTA

za posmatranje izbornih aktivnosti Centralne izborne komisije BiH, Glavnog centra za brojanje i rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima

1.	Naziv političkog subjekta	STRANKA ZA IZBORE
2.	Kontakt-adresa	SALIHA SALIHOVICA10/III
3.	Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj	033-333-333
4.	Email	gg@gg.ba
5.	Jezik za štampu akreditacija	B

Prijava za posmatranje		
A)	Rada Centralne izborne komisije BiH	DA
E)	Rada Glavnog centra za brojanje	DA
F)	Rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima	DA

Potpis ovlaštenog lica političkog subjekta	Potpis	Datum
--	--------	-------

*Napomena: Zahtjev za akreditiranje posmatrača za posmatranje rada Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, rada Glavnog centra za brojanje i diplomatsko-konzularnih predstavništava predstavnici političkih subjekata podnose Centralnoj izbornoj komisiji BiH, a zahtjevi za posmatranje izbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnim predstavništvima mogu se Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijeti i posredstvom DKP – a BiH.

**Napomena: Politički subjekti su dužni da uz zahtjev za akreditiranje posmatrača podnesu pojedinačne liste posmatrača za posmatranje rada Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, rada Glavnog centra za brojanje i diplomatsko-konzularnih predstavništava. Politički subjekti dostavljaju liste posmatrača za svako biračko mjesto u diplomatsko-konzularnim predstavništvima u kojima žele posmatrati izbore.

***Napomena: Predstavnicima podnosioca zahtjeva bit će izdato onoliko akreditacija koliko ima potpisanih posmatrača naznačenih na listi predloženih posmatrača, a koji su potpisali obrazac pravila ponašanja i izjave o poštovanju tajnosti glasanja.

Slika 2.

e-Posmatraci

Bosanski

Informacije

Zahtjev za akreditiranje udruženja građana/međunarodnih organizacija/političkih subjekata

Stampaj zahtjev
Potvrdi podatke

Zahtjev za akreditaciju ispunjava uslove
Unos posmatraca je omogućen

Podaci o udruženju/organizaciji/političkom subjektu	Podaci o posmatračima
Vrsta organizacije ☒ Udruženje građana ☐ Međunarodna organizacija ☐ Politički subjekt	
Naziv STRANKA ZA IZBORE	1. Priključite uverenje o registraciji udruženja/međunarodne organizacije UVERENJE O REGISTRACIJI
Kontakt - adresa SALIHJA SALIHOVICA/10/III	2. Priključite zahtjev za akreditiranje, skeniran potpisani dokument ZAHTJEV ZA AKREDITIRANJE
Broj telefona / faksa, uključujući i pozivni broj 033-333-333 Email gg@gg.ba	☒ Zahtjev za akreditaciju (137,73 KB) 9.8.2022 13:32:11

Posmatrači udruženja/organizacije prijavljuju se za posmatranje. (Označe odgovarajući kvadratić pored naziva izborne aktivnosti koju namjeravajuće posmatrati)

- ☒ A) Rađa Centralne izbore komisije BiH
- ☒ B) Rađa Izborne komisije
- ☐ C) Rađa centra za biračko spisak
- ☐ D) Rađa na biračkom mjestu
- ☐ E) Rađa Glavnoj centru za biranje
- ☒ F) Rađa u diplomatsko-konzularnim predstavništvima

Jerk li štamparski akreditacija
☒ Bosanski ☐ Hrvatski ☐ Srpski

Navedite razloge zbog kojih biste posmatrali izborni proces

Slika 3.

Zahtjev za akreditiranje udruga građana/međunarodnih organizacija/političkih subjekata

[Štampanj zahtjeva](#) [Povrati podatke](#)

Zahtjev za akreditaciju ispunjava uslove
Unos posmatrača je omogućen

Podaci o udruženju/organizaciji/političkom subjektu					Podaci o posmatračima				
Unesi novog posmatrača									
Excel Export Pretražba									
Ime	Prezime	JMBG	B/LK	Jezik	Odobren	Kandidat	Dupli	Štampan	
✎ 🗑	Ime	Prezime	1234567890123	02975440	B	☐	☐	☒	☐
< < 1 > > 1 od 1 strana (1 item)									

Slika 4.

Novi posmatrač

Prezime
Prezime

Ime
Ime

Broj vođiće lične karte
02975A40

JMBG
1234567890123

Jezik za štampanje akreditacija
☒ Bosanski
 ☐ Hrvatski
 ☐ Srpski

☐ A) Rada Centralne izborne komisije BiH
☒ B) Rada izborne komisije

Opštine
136-CENTAR SARAJEVO

Naziv

Nema podataka

0 od 0 strana (0 item)

☐ E) Rada Glavnog centra za brojanje
☐ F) Rada u diplomatsko-konzularnim predstavništvima

Razlog odbijanja

Zatvori Snimi podatke

Slika 5.

Izgled akreditacija izbornih promatrača

1. Promatrači političkih subjekata

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO	БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Ime: IME Prezime: PREZIME Pravo posmatranja prema odluci CIK BiH br. 8782734-22 Datum: 10.08.2022 Ovjerava: _____	PS- 0811  MP

Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.

2. Promatrači udruga građana

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Ime: IME	PU-	542	Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.
Prezime: PREZIME			
Pravo posmatranja prema odluci CIK BiH br. 3556-22			
Datum: 10.08.2022			
Ovjerava: _____	MP		

3. Međunarodni promatrači

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
Ime: IME	MP-	156	Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštovat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.
Prezime: PREZIME			
Pravo posmatranja prema odluci CIK BiH br. 8435/22			
Datum: 10.08.2022			
Ovjerava: _____	MP		

2.9 Promatrači u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine

Predstavnici političkih subjekata i udruga podnose zahtjev za akreditiranje promatrača za promatranje izbora na biračkom mjestu određenom za glasovanje državljana Bosne i Hercegovine u DKP-u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH, neposredno ili posredstvom DKP-a BiH. Zahtjevi za akreditiranje promatrača u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH moraju biti podneseni u roku od 6. svibnja 2022. godine do 17. rujna 2022. godine.

Akreditirani promatrači preuzimaju akreditacije u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH ili u DKP-u BiH određenom za glasovanje.

U zahtjevu za akreditiranje se navode:

- izborne aktivnosti koje se žele promatrati,
- kontakt podatci,
- naziv DKP-a BiH;

te dostavljaju sljedeći prilozi:

- listu imena predloženih promatrača koja sadrži ime i prezime, broj važeće osobne iskaznice, naziv države koja je izdala putovnicu, broj putovnice i jedinstveni matični broj,
- obrazac pravila ponašanja i izjava o poštivanju tajnosti glasovanja.
- Središnje izborni povjerenstvo BiH i izborna povjerenstva osnovnih izbornih jedinica zadržavaju originalni primjerak obrasca Pravila ponašanja i izjave o poštivanju tajnosti glasovanja.

Promatrač je tijekom promatranja izbornih aktivnosti dužan nositi akreditaciju.



DIO III.

PROMATRANJE IZBORA

Najveći broj akreditiranih promatrača u Bosni i Hercegovini promatra rad biračkoga mjesta, te se u nastavku pojašnjavaju pravila ponašanja na biračkom mjestu.

3.1 Priprema i otvaranje biračkoga mjesta

S obzirom da birački odbor obavlja pripremne radnje za otvaranje biračkoga mjesta u razdoblju od 6.00 do 7.00 sati i izborni promatrač bi u isto vrijeme trebao doći na biračko mjesto koje želi promatrati.

Kako bi sebi olakšao postupak promatranja rada biračkoga mjesta, izborni promatrač bi trebao obvezno pripremiti:

- svoju akreditaciju,
- osobnu iskaznicu ili drugi važeći identifikacijski dokument,
- priručnik za izborne promatrače,
- kemijsku olovku,
- hranu i piće (nikako alkohol).

3.2 Pristup biračkom mjestu

Nakon dolaska na biračko mjesto, promatrač je dužan:

1. Pokazati osobni identifikacijski dokument predsjedniku biračkoga odbora. Prilikom dolaska u sjedište tijela za provedbu izbora (Središnje izborno povjerenstvo BiH ili gradsko/općinsko izborno povjerenstvo), centar za birački popis ili Glavni centar za brojanje, biračko mjesto u DKP-u BiH, promatrač je dužan pokazati identifikacijski dokument ovlaštenoj osobi tijela za provedbu izbora (Središnje izborno povjerenstvo BiH, gradsko/općinsko izborno povjerenstvo ili birački odbor).
2. Predsjednik biračkoga odbora ili ovlaštena osoba tijela za provedbu izbora provjerit će identifikacijski dokument s fotografijom promatrača kako bi nakon utvrđenoga identiteta izbornoga promatrača utvrdili da se ime izbornoga promatrača nalazi na akreditaciji.
3. Predsjednik biračkoga odbora ili ovlaštena osoba zapisat će ime promatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao i njegov broj akreditacije u Zapisnik

o radu biračkoga odbora (ZARBO), odnosno drugu evidenciju koja se vodi u sjedištu tijela za provedbu izbora, evidentirajući vrijeme kada je promatrač stigao i vrijeme kada je promatrač napustio prostorije, kako bi se broj promatrača ograničio na jednoga promatrača istog političkog subjekta ili udruga u isto vrijeme na jednom biračkom mjestu, odnosno u sjedištu tijela za provedbu izbora. Promatrači političkoga subjekta u Glavnom centru za brojanje imaju pravo osigurati da njihovi promatrači istovremeno promatraju sve aktivnosti koje se odvijaju u Glavnom centru za brojanje na način da jedan promatrač može promatrati jednu aktivnost sukladno odredbama Pravilnika o radu i organizaciji rada i utvrđivanja rezultata glasovanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine.

4. Predsjednik biračkoga odbora ili ovlaštena osoba zadržat će identifikacijski dokument promatrača do trenutka kada promatrač napušta biračko mjesto (sjedište tijela za provedbu izbora). Kada promatrač napušta biračko mjesto (sjedište tijela za provedbu izbora), dužan je obavijestiti predsjednika biračkoga odbora ili ovlaštenu osobu o napuštanju prostorija, nakon čega će mu biti vraćen identifikacijski dokument. Prilikom napuštanja mjesta promatranja, promatrač zadržava akreditaciju.

Važno:

- Ukoliko promatrate rad biračkoga mjesta preporučujemo da budete na biračkom mjestu na izborni dan u razdoblju od 6.00 do 7.00 sati.
- Predstavite se i upoznajte s predsjednikom biračkoga odbora.
- Istaknite vidljivo akreditaciju.
- Ne nosite oznake koje vas povezuju s određenim političkim subjektom.

Svi članovi biračkoga odbora moraju doći na biračko mjesto najmanje sat vremena prije početka otvaranja biračkoga mjesta. U tom razdoblju samo članovi biračkoga odbora i akreditirani promatrači mogu biti nazočni na biračkom mjestu. Prije otvaranja biračkoga mjesta birački odbor određuje mjesto za svaku glasačku kabinu na način da se otvor glasačke kabine okrene prema članovima biračkoga odbora i promatračima te da bude dovoljno udaljena od članova biračkoga odbora, promatrača ili birača koji se identificira kako se ne bi povrijedila tajnost glasovanja birača dok glasuje.

Birački odbor na biračkim mjestima na kojima nije omogućen pristup osobama iz članka 21. stavak (5) Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini (fizički nesposoban birač i birač koji dođe do biračkoga mjesta, ali zbog fizičkih prepreka i neprilagođenoga prostora njegovoj invalidnosti ne može ući u prostor za glasovanje) određuje posebno mjesto i postavlja glasačku kabinu ispred biračkoga mjesta za ovu kategoriju birača.

Prije početka glasovanja predsjednik, odnosno članovi biračkoga odbora:

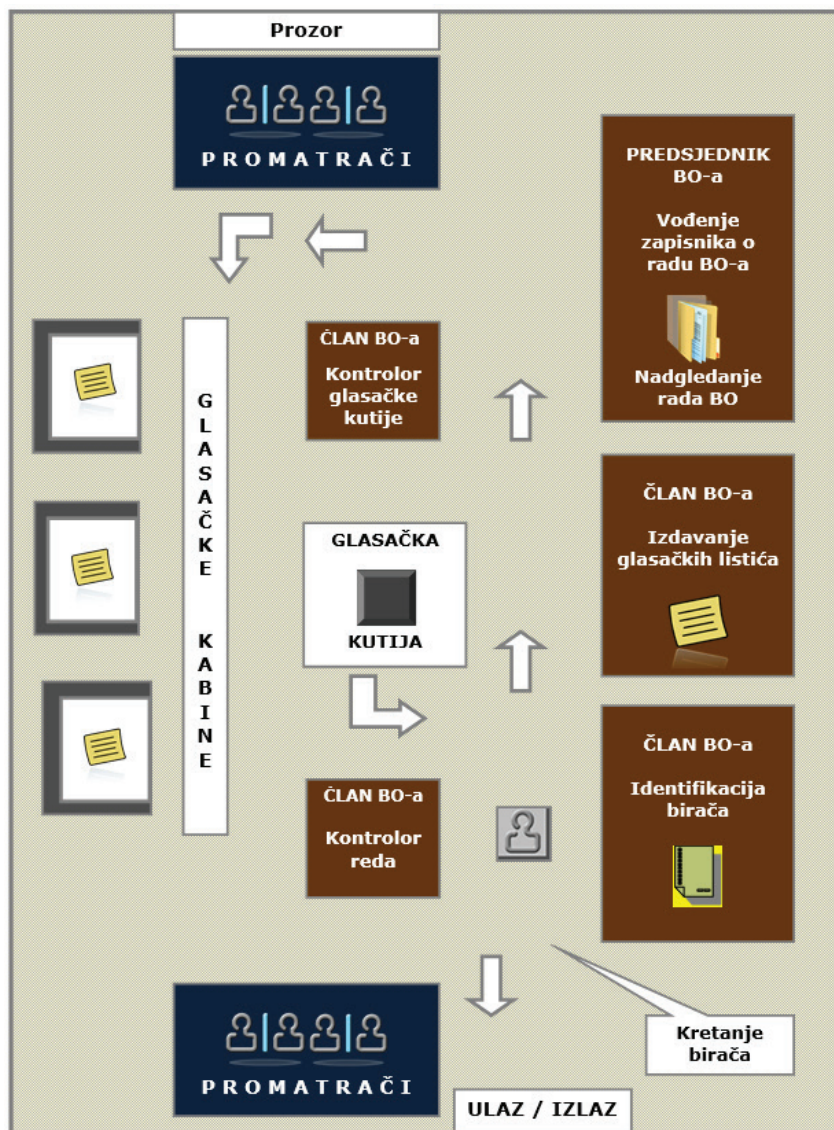
- ispisuju sve neophodne podatke na kuverte, odnosno pakete,
- Predsjednik upisuje u Obrazac za brojno stanje broj birača koji su upisani u izvod iz Središnjega biračkog popisa,
- ručno broje primljene glasačke listiće za svaku izbornu razinu i predsjednik u Obrazac za brojno stanje upisuje ukupan broj primljenih glasačkih listića,
- pokazuju praznu glasačku kutiju, nakon čega na nju stavljaju plastične pečate,
- Predsjednik u Obrazac za brojno stanje upisuje serijske brojeve pečata glasačke kutije,
- postavljaju zapečaćenu glasačku kutiju na mjesto gdje je svi nazočni mogu vidjeti,
- na vidnom mjestu objavljuju popis članova biračkoga odbora s naznakom političkoga subjekta koji ih je nominirao,
- predsjednik upisuje u Zapisnik vrijeme otvaranja biračkoga mjesta,
- predsjednik provjerava promatračev identifikacijski dokument s fotografijom, koji zadržava do trenutka kada promatrač napušta biračko mjesto, utvrđuje nalazi li se ime promatrača na akreditaciji i u Zapisnik upisuje ime promatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao, broj njegove akreditacije, vrijeme kada je promatrač stigao i vrijeme kada je promatrač napustio biračko mjesto i
- predsjednik upućuje promatrače na mjesto gdje mogu sjesti i promatrati izborne aktivnosti, te ih upozorava da se ne mogu miješati u izborni proces niti gledati u glasačku kabinu, ali mogu postavljati pitanja u svezi s izbornim procesom i stavljati mišljenja ili primjedbe na izborni proces u Zapisnik o radu ili ih predati u pisanoj formi, uz obavezan potpis.

Promatračima se sugerira da pažljivo isprate svaku od naprijed navedenih aktivnosti biračkoga odbora prije otvaranja biračkoga mjesta te da svaku primjedbu na neizvršenje, odnosno nepravilno izvršenje bilo koje od aktivnosti, obvezno unesu u Zapisnik o radu biračkoga odbora (Obrazac Z6) ili da svoje primjedbe predaju u pisanoj formi, uz obavezan potpis.

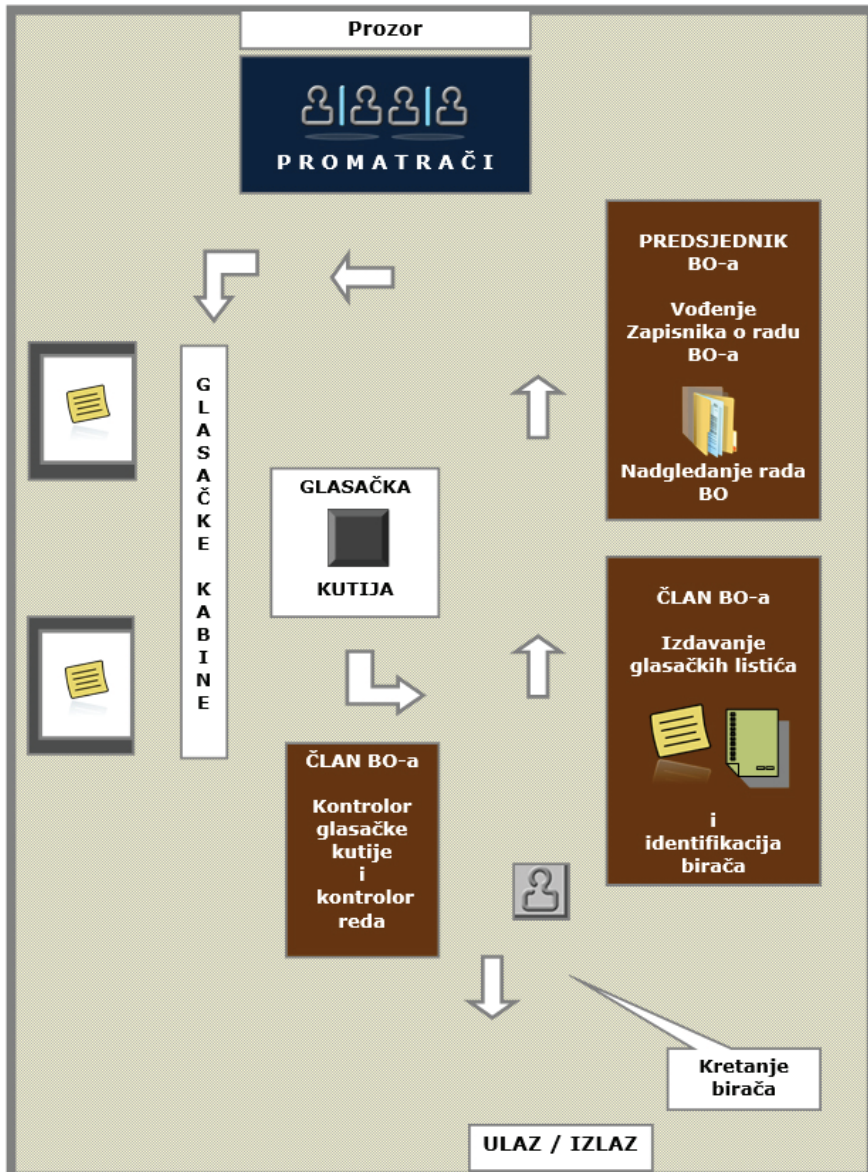
3.3 Otvaranje biračkoga mjesta

Biračko mjesto počinje s radom u 7.00 sati, a zatvara se u 19.00 sati. Ako biračko mjesto iz opravdanih razloga nije otvoreno na vrijeme ili je došlo do prekida rada, a kašnjenje ili prekid rada je trajao do tri sata, glasovanje na tom biračkom mjestu može se produžiti za onoliko vremena koliko je trajalo kašnjenje, odnosno prekid rada, o čemu odlučuje predsjednik biračkoga odbora.

Važno: Ako je kašnjenje ili prekid rada trajao duže od tri sata, o dužini vremena za koje se glasovanje produžava odlučuje gradsko/općinsko izborno povjerenstvo. Predsjednik biračkoga odbora je dužan u najkraćem roku obavijestiti gradsko/općinsko izborno povjerenstvo o razlogu zbog kojega je došlo do kašnjenja u otvaranju biračkoga mjesta ili do prekida rada na biračkom mjestu.



Slika 14. Shematski prikaz uređenja biračkoga mjesta (birački odbor koji se sastoji od pet članova) – primjer



Slika 15. Shematski prikaz uređenja biračkoga mjesta (birački odbor koji se sastoji od tri člana) – primjer

Predsjednik upravlja radom biračkoga odbora i zajedno s članovima biračkoga odbora je odgovoran za zakonitost rada na biračkom mjestu; on održava integritet procesa i red i mir na biračkom mjestu i njegovoj okolini; popunjava sve potrebne obrasce; osigurava da na biračkom mjestu i njegovoj okolini ne bude oružja ili opasnih predmeta; pomaže biračima kojima treba dodatno objašnjenje o procesu glasovanja; rješava sva pitanja koja se odnose na identifikaciju i pravo glasa birača i evidentira u zapisnik vrijeme i okolnosti svih iznimnih događaja na biračkom mjestu, na način da na svaki prigovor upisan u zapisnik napiše je li prigovor opravdan ili ne i je li nešto po tom prigovoru poduzeto.

On određuje dužnosti svakom članu biračkoga odbora (zaduženja za kontrolu reda, kontrolu kutije, identifikaciju, izdavanje listića).

Važno: Nakon dolaska na biračko mjesto:

- Izaberite svoje mjesto u prostoriji tako da ne remetite izborni proces, s tim da možete vidjeti tijekom cijele izborne procedure.
- Ne ometajte izborne aktivnosti.
- Ne koristite mobilne telefone, a u slučaju žurnih situacija telefoni bi trebali ostati uključeni (silent mode, odnosno isključeni svi tonovi).
- Poštujte tajnost glasovanja.

Prilikom otvaranja biračkoga mjesta promatrač bi trebao obratiti pažnju je li birački odbor obavio sljedeće aktivnosti:

- ☐ nose li svi članovi biračkoga odbora nose službenu legitimaciju-akreditaciju člana, odnosno zamjenika člana biračkoga odbora s jasno naznačenom dužnošću koju obavljaju;
- ☐ je li birački odbor odredio mjesto za svaku glasačku kabinu, na način da se otvor glasačke kabine okrene prema članovima biračkoga odbora i promatračima, na način da bude dovoljno udaljena od članova biračkoga odbora, promatrača ili birača koji se identificiraju kako se ne bi povrijedila tajnost glasovanja birača dok glasuje;
- ☐ upisao svoja imena u Zapisnik o radu biračkoga odbora (ZARBO);
- ☐ ispisao sve neophodne podatke na kuverte, odnosno pakete;
- ☐ upisao u Obrazac za brojno stanje broj birača koji su upisani u Izvod iz Središnjega biračkog popsa za dano biračko mjesto,
- ☐ prije brojanja glasačkih listića utvrdio jesu li glasački listići u originalnom pakiranju,
- ☐ ručno prebrojao primljene glasačke listiće za svaku izbornu razinu i u Obrazac za brojno stanje upisao ukupan broj primljenih glasačkih listića;
- ☐ pokazao praznu glasačku kutiju, nakon čega je na nju stavio plastični pečat,
- ☐ upisao u Obrazac za brojno stanje serijske brojeve pečata glasačke kutije,
- ☐ postavio zapečaćenu glasačku kutiju na mjesto gdje je svi prisutni mogu vidjeti,
- ☐ na vidnom mjestu objavio popis članova biračkoga odbora s naznakom političkoga subjekta koji ih je nominirao,
- ☐ upisao u Zapisnik o radu biračkoga odbora vrijeme otvaranja biračkog mjesta.

Važno: Ukoliko neka od naprijed navedenih aktivnosti nije izvršena ili je nepravilno izvršena, promatraču se sugerira da svaku svoju primjedbu obvezno unese u Zapisnik o radu biračkog odbora (Obrazac Z6) ili da svoje primjedbe preda u pisanoj formi, uz obvezan potpis.

3.4 Procedura glasanja

Prilikom dolaska na biračko mjesto, birač postupa prema sljedećoj proceduri:

1. Identifikacija

Nakon ulaska na biračko mjesto birač odlazi sa svojim važećim identifikacijskim dokumentom do člana biračkoga odbora zaduženoga za identifikaciju, kako bi bio utvrđen identitet birača.

Dokumenti za utvrđivanje identiteta birača su važeća osobna iskaznica, vozačka dozvola i putovnica, koje je izdala Bosna i Hercegovina.

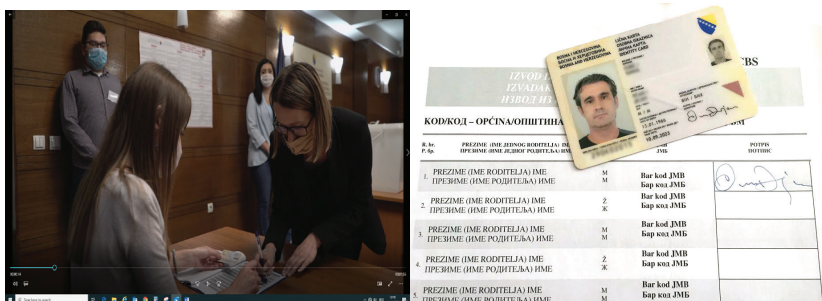


Slika 16. Važeći identifikacijski dokumenti

2. Potpisivanje izvoda iz Središnjega biračkog popisa

Nakon što se utvrdi identitet, birač se potpisuje u izvod iz Središnjega biračkog popisa za dano biračko mjesto identično kako se potpisao u osobnim dokumentima.

Član biračkoga odbora zadužen za identifikaciju birača i/ili izdavanje glasačkih listića, ima dužnost i odgovornost upozoriti svakoga birača da njegov potpis na izvodu iz Središnjega biračkog popisa mora odgovarati potpisu na identifikacijskom dokumentu koji predočava članu biračkoga odbora radi identifikacije.



Slika 17. Potpisivanje u Izvod iz Središnjega biračkog popisa

VAŽNO: Zabranjeno je glasno čitanje imena i prezimena birača što predstavlja novinu u odnosu na ranije izborne cikluse. Navedeno predstavlja uvažavanje jedne od preporuka OEBS/ODIHR-a s ciljem sprječavanja vršenja pritiska na birače.

Promatraču, koji uoči da se na biračkom mjestu krši navedena zabrana, sugerira se da u Zapisnik o radu biračkoga odbora unese navedenu primjedbu, po mogućnosti navodeći broj slučajeva u kojima je došlo do navedene povrede pravila procesa.

Kršenje navedene obveze i odgovornosti člana biračkoga odbora, kao i svaku drugu vrstu uočene nepravilnosti od strane promatrača, potrebno je u formi primjedbe obvezno unijeti u Zapisnik o radu biračkoga odbora ili predati u pisanoj formi, uz obavezan potpis.

3. Izdavanje glasačkih listića

Kada birač bude identificiran i potpiše se u izvod iz Središnjega biračkog popisa, član biračkoga odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića, na svaki glasački listić, na prednjoj stranici ispod teksta “Uputa za glasovanje” u donjem lijevom kutu stavlja otisak pečata biračkoga mjesta, potpisuje se pored pečata, zatim mu izdaje glasačke listiće i odmah upućuje birača prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće.

VAŽNO: Radnja stavljanja otiska pečata, uz potpis člana biračkog odbora zaduženog za izdavanje glasačkog listića, na naprijed navedeni način na svakom glasačkom listiću je od izuzetne važnosti i predstavlja novinu u provedbi izbora. Neizvršavanje, odnosno nepravilno izvršavanje navedene radnje predstavlja vrlo ozbiljno kršenje izbornih pravila na biračkom mjestu, te se promatraču najsnažnije sugerira da odmah o navedenom propustu upozori predsjednika biračkoga odbora, kako bi propust odmah bio otklonjen. Ukoliko predsjednik biračkoga odbora odbija postupiti na propisani način, odnosno osigurati obvezno stavljanje otiska pečata uz potpis člana biračkog odbora zaduženog za izdavanje glasačkog listića, promatrač obvezno unosi primjedbu o navedenom u Zapisnik o radu biračkoga odbora ili u pisanoj formi uz obavezan potpis. Također, promatraču se sugerira da o navedenom žurno i bez odlaganja obavijesti izorno povjerenstvo osnovne izborne jedinice na kojoj se nalazi navedeno biračko mjesto i Središnje izorno povjerenstvo BiH na tel. 033/251-300 ili e-poštu: kontakt@izbori.ba.

Svaki birač treba dobiti po četiri glasačka listića (s otisnutim pečatom i potpisom člana biračkoga odbora zaduženog za izdavanje glasačkih listića), i to u:

- Federaciji BiH – glasački listić za člana Predsjedništva BiH, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH, Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH i skupštinu županija;
- Republici Srpskoj – glasački listić za člana Predsjedništva BiH, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH, Narodnu skupštinu Republike Srpske i predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.

Birači u Brčko distriktu BiH trebaju dobiti kombinaciju glasačkih listića u ovisnosti o odabranome entitetskom državljanstvu.

4. Način glasovanja

Na Općim izborima 2022. godine, pravilno se glasuje tako što birač upisuje isključivo plavom kemijskom olovkom X u kvadratić i to na sljedeći način:

Glasački listić za izbor

- člana Predsjedništva BiH,
- predsjednika i potpredsjednike RS,

će biti važeći ako:

- birač označi kvadratić ispred imena samo jednoga kandidata,
- osim pravilnog označavanja kandidata, glasački listić, mora imati važeći sigurnosni element (vodeni žig) i mora sadržavati otisak pečata na propisanom mjestu uz potpis člana biračkoga odbora zaduženoga za izdavanje glasačkih listića.

701

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE - BOŠNJAČKI ČLAN

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - БОШЊАЧКИ ЧЛАН

702

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE - HRVATSKI ČLAN

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - ХРВАТСКИ ЧЛАН

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI!
ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI!
ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!

- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Коалиција
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☒ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka

KRAJ LISTE.
KRAJ LISTE.

- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Политичка партија
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka
- ☐ Име - Презиме - Koalicija
- ☐ Име - Презиме - Politička stranka

KRAJ LISTE.
KRAJ LISTE.

Slika 18. Izgled pravilno popunjenoga glasačkog listića za izbor člana
Predsjedništva BiH (za glasače iz Federacije BiH)

Гласачки листић за избор заступника у:

- Заступнички дом Парламентарне скупштине БиХ,
- Заступнички дом Парламента Федерације БиХ,
- Народну скупштину Републике Српске,
- Скупштине жупанија

ће бити важећи ако:

- бирач означи квадратић поред назива само једне политичке странке, или коалиције, или листе неовисних кандидата, или имена једног неовиснога кандидата

**ЗАСТУПНИЧКИ/ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6**

406

**ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZBORNA JEDINICA 6**

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI!

ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!

☐ STRANKA 1 ☐ KANDIDAT	☐ STRANKA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ КАНДИДАТ 2 ☐ КАНДИДАТ 3 ☐ КАНДИДАТ 4 ☐ КАНДИДАТ 5 ☐ КАНДИДАТ 6 ☐ КАНДИДАТ 7 ☐ КАНДИДАТ
☐ СТРАНКА 1 ☐ КАНДИДАТ 2 ☐ КАНДИДАТ 3 ☐ КАНДИДАТ 4 ☐ КАНДИДАТ	☒ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☐ KANDIDAT	☐ LISTA NEZAVISNIH KANDIDATA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☐ KANDIDAT
☐ STRANKA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ	
☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ КАНДИДАТ 2 ☐ КАНДИДАТ 3 ☐ КАНДИДАТ 4 ☐ КАНДИДАТ 5 ☐ КАНДИДАТ 6 ☐ КАНДИДАТ 7 ☐ КАНДИДАТ	☐ STRANKA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ STRANKA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT
☐ NEZAVISNI KANDIDAT	☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT	
☐ STRANKA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ КАНДИДАТ 2 ☐ КАНДИДАТ	KRAJ LISTE. КРАЈ ЛИСТЕ.

- birač označi kvadratić pored imena jednog ili više kandidata unutar liste samo jedne odabrane političke stranke ili koalicije ili liste neovisnih kandidata

**ЗАСТУПНИЧКИ/ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6**

406

**ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZBORNA JEDINICA 6**

ПРОЧИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНЈОЈ СТРАНИ!

ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ!

☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☐ KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT	☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☒ KANDIDAT 3 ☒ KANDIDAT 4 ☒ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☒ KANDIDAT	☐ LISTA NEZAVISNIH KANDIDATA 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☐ KANDIDAT
☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	
☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☐ KANDIDAT	☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT КРАЈ LISTE. КРАЈ LISTE.
☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT	

- бирач означи квадратіс поред назива само једне политичке странке, или једне коалиције, или једне листе неовисних кандидата, и означи једног или више кандидата унутар те одабране политичке странке, или коалиције или листе неовисних кандидата

**ЗАСТУПНИЧКИ/ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6**

**ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE IZBORNA JEDINICA 6**

406

ROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANICI!
ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ

☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT ☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☐ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☐ KANDIDAT ☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT	☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT ☒ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☒ KANDIDAT 3 ☒ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT 5 ☒ KANDIDAT 6 ☐ KANDIDAT 7 ☒ KANDIDAT ☐ НЕЗАВИСНИ КАНДИДАТ ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT ☐ КОАЛИЦИЈА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT 3 ☐ KANDIDAT 4 ☐ KANDIDAT ☐ СТРАНКА 1 ☐ KANDIDAT 2 ☐ KANDIDAT
--	--

**KRAJ LISTE.
KRAJ LISTE.**

Slika 19, 20 i 21. Izgled pravilno popunjenoga glasačkog listića za Zastupnički dom Parlamenta FBiH

VAŽNO: Osim pravilnoga označavanja na glasačkom listiću, glasački listić, mora imati važeći sigurnosni element (vodeni žig) i mora sadržavati otisak pečata na propisanom mjestu uz potpis člana biračkoga odbora zaduženog za izdavanje glasačkih listića.

5. Tajnost glasovanja

U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedna osoba, osim ako se radi o biračima koji su slijepi, nepismeni ili fizički nesposobni.

Ispunjavanje glasačkoga listića je tajno, a glasovanje osobno.

Nakon popunjavanja glasačkih listića birač ih presavijene ubacuje u glasačku kutiju kako bi se zaštitila tajnost glasovanja.

Predsjednik i članovi biračkoga odbora dužni su osigurati tajnost glasovanja i onemogućiti da neka osoba glasuje umjesto druge osobe pod njegovim imenom ili ponovno glasuje.

VAŽNO: Zabranjeno je tzv. obiteljsko glasovanje. U slučaju navedenog, promatraču se sugerira da primjedbu o tome obvezno unese u Zapisnik o radu biračkog odbora, po mogućnosti uz navođenje broja zabilježenih slučajeva obiteljskoga glasovanja, odnosno da primjedbu dostavi u pisanoj formi uz obvezan potpis.

6. Pomoć druge osobe kod glasovanja

Analizirajući izborni proces zaključeno je da u značajnom broju slučajeva dolazi do zlouporabe instituta pomoći druge osobe i to na način da se pomoć druge osobe pruža osobi koja na to nema pravo sukladno Izbornom zakonu BiH, kao i da jedna osoba pruža pomoć većem broju osoba, što je također u suprotnosti s Izbornim zakonom BiH.

Kako bi se navedene zlouporabe spriječile, te kako bi se uveo sustav kontrole pomoći druge osobe, Središnje izborno povjerenstvo BiH je člankom 21. Pravilnika o provedbi izbora¹⁵ propisalo obvezu dokazivanja potrebe za pružanjem pomoći druge osobe, kao i izgled i sadržaj PDO obrasca.

Prilikom glasovanja birač koji je slijep, nepismen ili fizički nesposoban ima pravo koristiti pomoć druge osobe koju on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkoga odbora.

Član biračkoga odbora zadužen za identifikaciju u dio predviđen za potpis upisuje broj identifikacijskoga dokumenta birača koji glasuje, a slijep je, nepismen

¹⁵ („Službeni glasnik BiH“ broj 27/22)

ili fizički nesposoban i birača koji mu pomaže, pored njegovoga potpisa.

Predsjednik biračkoga odbora vodi evidenciju o situacijama u kojima se koristi pomoć druge osobe na PDO obrascu.

Dokaz za slijepu i fizički nesposobnu osobu je rješenje ili uvjerenje/potvrda mjerodavne ustanove, instituta ili povjerenstva o utvrđenom invaliditetu ili tjelesnom oštećenju, nalaz medicinske ustanove kojom je izvršena procjena invalidnosti ili tjelesnoga oštećenja i članska iskaznica saveza ili udruge registrirane za pomoć ovoj kategoriji osoba. Izuzetno predsjednik biračkoga odbora može bez dokaza odobriti pomoć druge osobe biraču koji očigledno nije u mogućnosti izvršiti glasanje bez ove pomoći, a zbog svoje nesposobnosti.

Dokaz za nepismenu osobu je oznaka "XX" na putnoj ispravi ukoliko je identifikacija birača izvršena pomoću putne isprave, odnosno nepopunjena rubrika za potpis ukoliko je identifikacija izvršena osobnom iskaznicom.

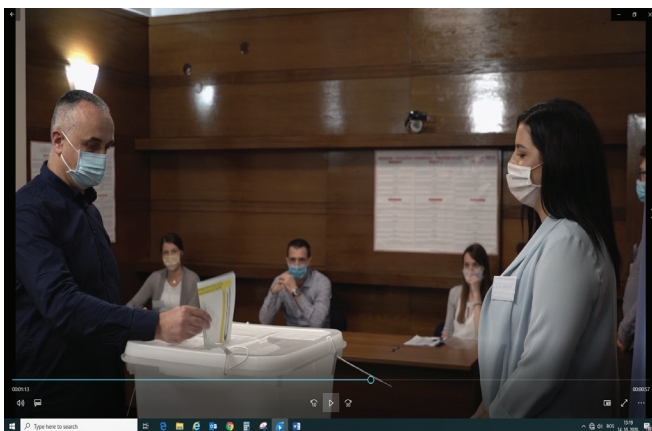
Fizički nesposoban birač je i onaj birač koji dođe do biračkoga mjesta, ali zbog fizičkih prepreka i neprilagođenosti prostora njegovoj invalidnosti ne može ući. Za ovu kategoriju birača uređuje se posebno mjesto s glasačkom kabinom, ispred biračkoga mjesta, a koje je pogodno za ovu kategoriju birača. Druga osoba, koju taj birač izabere, donosi važeći identifikacijski dokument fizički nesposobnoga birača na biračko mjesto i izjavljuje da birač ne može ući na biračko mjesto. Član biračkoga odbora zadužen za identifikaciju provjerava je li ime fizički nesposobnoga birača upisano u izvod iz Središnjega biračkog popisa. Ako je ime tog birača upisano u izvod iz Središnjega biračkog popisa, predsjednik biračkoga odbora unosi podatke u evidenciju i odobrava procedure, a zatim član biračkoga odbora odlazi prema fizički nesposobnom biraču, sa Zapisnikom o radu biračkoga odbora ZARBO, glasačkim listićima, olovkom i kuvertom. Član biračkoga odbora upisuje ime i osobne podatke fizički nesposobnoga birača s brojem identifikacijskoga dokumenta. Fizički nesposobni birač potpisuje se pored tih podataka i popunjava glasačke listiće koje stavlja u predviđenu kuvertu. Osoba koju je fizički nesposoban birač izabrao odnosi kuvertu s glasačkim listićima do glasačke kutije, otvara je i stavlja glasačke listiće u nju. Član biračkoga odbora u dio predviđen za potpis, pored imena fizički nesposobnoga birača, upisuje broj identifikacijskoga dokumenta toga birača. Osoba koja pomaže fizički nesposobnom biraču upisuje svoje ime tiskanim slovima pokraj imena fizički nesposobnoga birača u izvod iz Središnjega biračkog popisa i potpisuje se.¹⁶

¹⁶ Članak 21. Pravilnika o provedbu izbora ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22).

VAŽNO: U slučaju kršenja naprijed propisanih procedura za pružanje pomoći druge osobe, promatraču se sugerira da primjedbu o tome unese u Zapisnik o radu biračkoga odbora po mogućnosti navodeći broj zabilježenih slučajeva kršenja, odnosno da navedenu primjedbu dostavi u pisanoj formi uz obavezan potpis.

7. Ubacivanje glasačkih listića u glasačku kutiju

Nakon popunjavanja glasačkih listića birač ih presavijene ubacuje u kutiju jedan po jedan.



Slika 22. Ubacivanje glasačkih listića u glasačku kutiju

Član biračkoga odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije osigurava da nijedan birač ne napusti biračko mjesto dok u glasačku kutiju ne ubaci glasačke listiće, te osigurava da se samo glasački listići presavijeni jedan po jedan ubacuju u kutiju kako bi se zaštitila tajnost glasa.

Izborni promatrač bi tijekom glasovanja trebao obratiti posebnu pažnju na sljedeće aktivnosti biračkoga odbora:

- ☐ vrši li se pravilno identifikacija birača i njihovo evidentiranje u Izvodu iz Središnjega biračkog popisa;
- ☐ stavlja li prilikom izdavanja glasačkoga listića član biračkoga odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića, na svaki glasački listić, na prednjoj stranici ispod teksta “Uputa za glasovanje” u donjem lijevom kutu otisak pečata biračkoga mjesta i potpisuje se pored pečata;
- ☐ poštuje li se tajnost glasovanja, tj. nalazi li se u glasačkoj kabini samo jedna osoba;
- ☐ poštuje li se zabrana glasovanja jedne osobe umjesto druge pod njenim imenom, odnosno zabrana višestrukoga glasovanja;
- ☐ vodi li birački odbor računa da nijedna osoba ne ometa birača koji ispunjava glasačke listiće, traži od njega informacije o tome za koga želi glasovati, za koga glasuje ili za koga je glasovao, sprečava ili pokušava spriječiti nekoga u ostvarivanju njegovoga biračkog prava;
- ☐ je li bilo prekida u glasovanju i ako jest, je li o tome obaviješteno općinsko/gradsko izborno povjerenstvo, na način kako je to propisano;
- ☐ jesu li od predsjednika biračkoga odbora izuzimani glasački listići za potrebe posebnoga mobilnog tima za glasovanje u uvjetima COVID-19, ukoliko je formiran mobilni tim i je li ta situacija propisno evidentirana;
- ☐ obavljaju li predsjednik i članovi biračkoga odbora svoje dužnosti na način kako je to propisano.

3.5 Zatvaranje biračkoga mjesta

Biračko mjesto se zatvara u 19.00 sati, ukoliko nije bilo kašnjenja prilikom otvaranja biračkoga mjesta.

Predsjednik biračkoga odbora objavljuje 15 minuta prije zatvaranja biračkoga mjesta svim nazočnima, unutar i ispred biračkoga mjesta, vrijeme zatvaranja biračkoga mjesta.

Nadalje, predsjednik biračkoga odbora određuje jednoga člana biračkoga odbora da u vrijeme zatvaranja biračkoga mjesta stane na kraj reda kako bi se osigu-

ralo da se nijedna osoba ne priključi nakon zatvaranja biračkoga mjesta. Član biračkoga odbora zatvara vrata odmah nakon što posljednji birač iz reda glasuje.

Nakon toga, predsjednik upisuje u Zapisnik o radu biračkoga odbora na dan održavanja izbora – Obrazac ZARBO II. vrijeme zatvaranja biračkoga mjesta i zatvara otvor glasačke kutije samoljepljivom trakom i potpisuje je.

Prilikom zatvaranja biračkoga mjesta predsjednik u Zapisnik evidentira nazočne akreditirane promatrače u dijelu Z8 Zapisnika.

Prilikom zatvaranja biračkoga mjesta promatrač bi trebao obratiti pažnju na sljedeće aktivnosti biračkoga odbora:

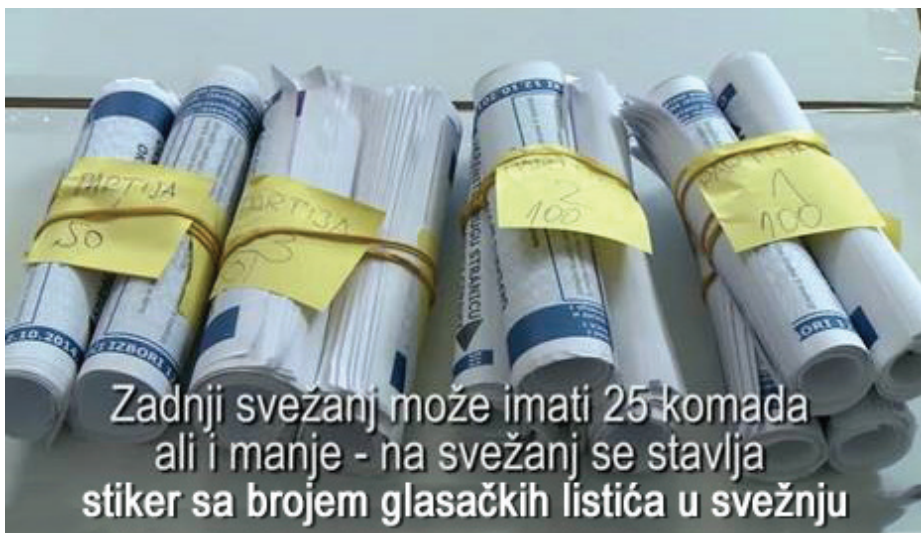
- ☐ je li biračima koji su u redu za glasovanje u trenutku zatvaranja biračkoga mjesta odobreno glasovanje;
- ☐ je li predsjednik biračkoga odbora prilikom zatvaranja biračkoga mjesta evidentirao nazočne akreditirane promatrače na način kako je to propisano;
- ☐ je li predsjednik biračkoga odbora nakon zatvaranja biračkoga mjesta evidentirao sve podatke u Obrascu za brojno stanje isključivo crvenom kemijskom olovkom.

VAŽNO: Promatrač treba biti prisutan na biračkom mjestu sve do završetka prebrojavanja glasova, popunjavanja i potpisivanja zapisnika i obrazaca za rezultate.

3.6 Procedura brojanja na biračkom mjestu

Nakon zatvaranja biračkoga mjesta promatrač treba obratiti pažnju na sljedeće aktivnosti biračkoga odbora:

- ☐ je li utvrđen broj neuporabljениh glasačkih listića i upakiran u prozirnu veću zaštitnu vreću;
- ☐ je li utvrđen broj glasača koji su glasovali na tom biračkom mjestu, ručno brojeći broj potpisa na izvodu iz Središnjega biračkog popisa i jesu li navedeni podatci evidentirani u Obrascu za brojno stanje;
- ☐ je li formirana velika radna površina za brojanje glasačkih listića iz glasačke kutije;
- ☐ je li sadržaj glasačke kutije kompletno istresen na radnu površinu i je li pokazano da je glasačka kutija prazna;
- ☐ jesu li razvrstani glasački listići po razinama;
- ☐ pokazuje li se svaki glasački listić, koji se broji, promatračima;
- ☐ jesu li glasački listići s razinama koje se ne broje stavljeni u vreću i zadržani na radnoj površini;
- ☐ broje li se glasački listići u timovima po dvoje (dvostrukim brojanjem) po 25 snopova i je li točno utvrđen broj glasova koje su osvojili politički subjekti;
- ☐ jesu li uklonjene sve plave kemijske olovke koje su korištene za glasovanje.



Za izborne razine (Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH, Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH, Narodna skupština Republike Srpske i skupštine županija), gdje se vrši brojanje glasova u sustavu poluotvorene liste nakon utvrđenih rezultata po političkim subjektima, vrši se prebrojavanje glasova koje su pojedinačno osvojili kandidati unutar liste, te bi promatrač trebao obratiti pažnju na sljedeće:

- ☐ vrši li se brojanje u timovima od po četiri člana, od čega jedan član tima čita, drugi član tima kontrolira čitanje, a dva člana tog tima bilježe podatke u pomoćni obrazac za glasove po kandidatima;
- ☐ je li predsjednik biračkoga odbora nakon završenoga ciklusa prebrojavanja rezultate brojanja upisao isključivo crvenom kemijskom olovkom u obrasce;
- ☐ je li birački odbor nakon završenoga ciklusa prebrojavanja upakirao materijal prema shemi pakiranja u vreće i stavio pečat, a rezultate brojanja upisao u obrasce
- ☐ je li obrasce (žuti preslik) s rezultatima brojanja izložio na biračkom mjestu.

Prilikom prebrojavanja glasačkih listića crvena kemijska olovka može biti samo kod članova tima koji bilježe podatke u pomoćni obrazac i predsjednika za evidentiranje podataka u obrasce.

Svako biračko mjesto posjeduje obrasce u koje izborni promatrači mogu prepisati rezultate sa žutih preslika.

OBRAZAC ZA BROJNO STANJE (REDOVNO BIRAČKO MJESTO)		NAZIV OPĆINE: LILOŽA	BROJ BIRAČKOG MJESTA: 131 AO/6	BS
--	--	---------------------------------------	---	-----------

Serijski broj plastičnog pečata		Serijski broj plastičnog pečata	
PEČAT 1	PEČAT 2	PEČAT 3	PEČAT 4
BA 3 1 7 2 4 0 BA 3 6 2 7 1 4		BA 3 1 8 4 7 2 BA 3 2 0 0 4 5	

DIO I: PRILJE OTVARANJA BIRAČKOG MJESTA		PEČAT 1		PEČAT 2		PEČAT 3		PEČAT 4	
1. Broj broda sa brodom iz Centralnog birališnog sjedišta/podstaničnog birališta		0 8 4 7		0 8 4 7		0 8 4 7		0 8 4 7	
2. Broj primljenih glasovačkih listića		0 8 5 0		0 8 5 0		0 8 5 0		0 8 5 0	
DIO II: POKON GLASANJA / TIJEKOM GLASOVANJA									
3. Broj nabrojano primljenih / izdanih glasovačkih listića		0 0 0 0		0 0 0 0		0 0 0 0		0 0 0 0	
4. Sveukupen broj primljenih gl. listića (redak 2 + redak 3)		0 8 5 0		0 8 5 0		0 8 5 0		0 8 5 0	
DIO III: NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA									
5. Broj potpisa na izveštju iz Centralnog birališnog sjedišta/podstaničnog birališta		0 4 4 0		0 4 4 0		0 4 4 0		0 4 4 0	
6. Broj utvrđenih glasovačkih listića (potpis 2)		0 0 0 0		0 0 0 0		0 0 0 0		0 0 0 0	
7. Broj izdanih glasovačkih listića (redak 5 + redak 6)		0 4 4 0		0 4 4 0		0 4 4 0		0 4 4 0	
8. Broj NEIZBORISITELJIV glasovačkih listića (redak 7)		0 4 1 0		0 4 1 0		0 4 1 0		0 4 1 0	
9. UKUPAN BROJ ZADUŽENIH GL. LISTIĆA (redak 7 + redak 8)		0 8 5 0		0 8 5 0		0 8 5 0		0 8 5 0	
10. TEST TAČNOSTI/TOČNOSTI: redak 9 + redak 4)		0 0 0 0		0 0 0 0		0 0 0 0		0 0 0 0	

Podpisujući se ispod, izjavljujem da ovi brojevi tačno/točno odražavaju izborne aktivnosti na ovom biračkom mjestu.

Serijski broj plastičnog pečata

PEČAT 5

BA 3 3 7 6 1 1 0

PREDSJEDNIK		POTPIS		IME (ISTISKANIM SLOVIMA)	
ANIDA BEŠOVIĆ		ANIDA BEŠOVIĆ		ANIDA BEŠOVIĆ	
ČLAN 1		ČLAN 3		ČLAN 3	
BEHRA TERIC		MUSTAFA LAHOVIĆ		MUSTAFA LAHOVIĆ	
ČLAN 2		ČLAN 4		ČLAN 4	

Slika 23. Primjer pravilno popunjenog Obrasca za brojno stanje (BS)

OPĆI IZBORI 12.10.2014. GODINE

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBOJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ВЕЋИНСКИ ГЛАС) / ЗР / ЗР

NAZIV OPĆINE НАЗИБ ОПШТИНЕ	TRAVNIK	ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ	091A	ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	091A006
-------------------------------	---------	-------------------------------	------	--	---------

ZBIR / ZBOJO GLASOVA ЗБИР ГЛАСОВА	Kandidat Кандидат	Politička stranka, koalicija ili nezavisni / neovisni kandidat Политичка странка, коалиција или независни кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова
1) Ukupan broj popisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska / Središnjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrascu za brojno stanje) Укупан број пописа на изводу из Централног бирачког списка (през 5 из Образац за бројно стање)	KANDIDAT 1	PARTIJA 1	0 1 0 0
2) Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji Број гласачких листића у гласачкој кутији	KANDIDAT 2	PARTIJA 2	0 0 2 8
3) Test tačnosti / tačnosti red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upišiti razliku Тест тачности през 1 = през 2; ако нису исти уписати разлику	KANDIDAT 3	PARTIJA 3	0 0 8 0
4) Test tačnosti през 1 = през 2; ако нису исти уписати разлику	KANDIDAT 4	PARTIJA 4	0 0 3 4
5) A) Neračeni neoznačeni glasački listići A) Нерачени неозначени гласачки листићи			
6) B) Neračeni ostali glasački listići B) Нерачени остали гласачки листићи			
7) C) Ukupan broj neračeni glasačkih listića (red / redak A + red / redak B) D) Укупан број нерачених гласачких листића (през А + през В)			
8) D) Ukupan broj važećih glasova E) Укупан број важећих гласова			
9) E) Ukupan broj svih glasačkih listića (red / redak C + red / redak D) F) Укупан број свих гласачких листића (през С + през Д)			
10) F) Test tačnosti / tačnosti red / redak E = red / redak 2; ako nisu isti upišiti razliku Тест тачности през Е = през 2; ако нису исти уписати разлику			
11) Serijski broj poštara za razliku među glasačkim listićima za načelnika opštine (BUELA) Серијски број поштара за разлику међу гласачким листићима за начелника општине (БУЕЛА)			
BA 3 4 6 1 2 0			
		UKUPNO (= red / redak D) УКУПНО (= през Д)	0 2 4 2

Потписати се изјављујући да сви бројеви тачно и њихов одражавају актуелност бројева / бројева на овом бирачком мјесту.

Потписати се изјављујући да сви бројеви тачно и њихов одражавају актуелност бројева на овом бирачком мјесту.

PREDSJEDNIK ПРЕДСЈЕДНИК	IME I PREZIME (TISKANIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКАНИМ СЛОВИМА)	POTPIŠ ПОТПИС	IME I PREZIME (TISKANIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКАНИМ СЛОВИМА)	POTPIŠ ПОТПИС
GLASNIK ГЛАСНИК	VEJKO PETROVIĆ		GLASNIK ГЛАСНИК	EDINA IHTIJAREVIĆ
GLASNIK ГЛАСНИК	MUSTAFA LAKOVIĆ		GLASNIK ГЛАСНИК	TAJANA TRIPKOVIĆ
GLASNIK ГЛАСНИК	MLADEN VIČENIĆ		GLASNIK ГЛАСНИК	Tajana

Slika 23. Primjer pravilno popunjenoga Obrascu za zbrojne rezultate (ZR) – većinski glas

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBOJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)		ZR / ЗР
NAZIV OPĆINE НАЗИВ ОПШТИНЕ	TRAVNIK	ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ 091A
		ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА 091A006

		ZBIR / ZBORU GLASOVA BIRIG IACOBIA
	Ukupan broj porjeka na izdvoju iz Centralnog biraličkog spiska / Srednjeglasni biraličkog porjeka (red / redok 5 iz Olučnog za biranje stranke)	
1)	Ukupan broj porjeka na izdvoju iz Centralnog biraličkog spiska (red 2 iz Olučnog za biranje stranke)	260
2)	Broj glasovačkih listina u glasovačkoj kućici broj glasovačkih listina u glasovačkoj kućici	260
3)	Test izbora / izbora red / redok 1 = red / redok 2; ako nisu isti upišati razliku	
	Test izbora	0
	Test 1 = red 2, ako nisu isti upišati razliku	
A)	Nevaljale neizmisljeni glasovački listici	
B)	Nevaljale ostali glasovački listici	4
C)	Nevaljale ostali razliku izdvoju	
	Ukupan broj nevaljanih glasovačkih listina	
C) (red / redok 1 = red / redok 2)		
D)	Ukupan broj nevaljanih glasovačkih listina (red A = red 2)	15
D1)	Ukupan broj valjanih glasova (politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / nezavisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidati)	245
D2)	Ukupan broj valjanih glasova (nacionalna manjina)	
D3)	Ukupan broj valjanih glasova (nacionalna manjina)	-
	Ukupan broj valjanih glasova	
D) (red / redok D1 + red / redok D2)		245
D)	Ukupan broj valjanih glasova (red D1 + red D2)	
E)	Ukupan broj svih glasovačkih listina	
F) (red / redok C + red / redok D)		
G)	Ukupan broj svih glasovačkih listina (red 1 + red 2)	260
	Test izbora / izbora	
F) (red / redok E = red / redok 2; ako nisu isti upišati razliku)		
	Test izbora	0
	Test E = red 2, ako nisu isti upišati razliku	

Šestiljni broj glavnosti poteka za računanje vrsta za identifikaciju glavnosti izostane (PROVEDENA PRAŽNOSTA VRSTA VEČAS)									
Četvoriljni broj glavnosti poteka za računanje vrsta za identifikaciju glavnosti izostane (PROVEDENA IZOSTANOSTA VRSTA VEČAS)									
BA	0	1	1	F	6	5			
Šestiljni broj glavnosti poteka za računanje vrsta za identifikaciju izostane – izostane izostane (DOVA VEČAS ZA ZAPOSLOVANJE OD NOVA)									
Četvoriljni broj glavnosti poteka za računanje vrsta za identifikaciju izostane – izostane izostane (DOVA VEČAS ZA ZAPOSLOVANJE OD NOVA)									
BA	0	0	2	2	2	2			
Šestiljni broj glavnosti poteka za računanje vrsta za identifikaciju izostane – izostane izostane (PROVEDENA PRAŽNOSTA VRSTA MANJA)									
Četvoriljni broj glavnosti poteka za računanje vrsta za identifikaciju izostane – izostane izostane (PROVEDENA IZOSTANOSTA VRSTA MANJA)									
BA	4	5	5	0	0	3			

[illegible]

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBOJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / OBRAZAC ZA ZBIRNE REZULTATE ZP (OTVORENA LISTA)			ZR / ZP
NAZIV OPĆINE NAZIV OPŠTINE	TRAVNIK	SIFRA OPĆINE SIFRA OPŠTINE	SIFRA BIRAČKOG MJESTA SIFRA BIRAČKOG MJESTA
		091A	091A006

PL	Politička stranka, kandidija, lista neovisnih / neovisnih kandidata ili nezavisni / nezavisni kandidati Politička stranka, lista/prijatelj, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidati	Broj važećih glasova Broj glasova glasača
1	PARTIJA 1	☐ ☐ 4 ☐ 7
2	PARTIJA 2	☐ ☐ 4 ☐ 8
3	PARTIJA 3	☐ ☐ 8 ☐ 0
4	PARTIJA 4	☐ ☐ 7 ☐ 0
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		☐ 2 ☐ 4 ☐ 5

[illegible]

Slika 25. Primjer pravilno popunjenoga Obrasca za zbrojne rezultate (ZR) – (proporcionalna zastupljenost) otvorena lista, prvi krug brojanja glasova

Помоћни образац за бројање

1

Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		Број кандидата	Политичка странка, коалиција или листа независних кандидата		УКУПНО
	Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир		Гласови	Збир	
1	HT HT I	11	1	HT HT	10	1			1			1			21
2	HT HT HT HT	20	2	HT HT HT	13	2			2			2			33
3	HT HT	10	3	HT HT	7	3			3			3			17
4	HT	3	4	HT	3	4			4			4			6
5		0	5	I	1	5			5			5			1
6		0	6	0	0	6			6			6			0
7	HT HT HT HT HT HT	23	7	HT HT HT	13	7			7			7			34
8	HT	5	8	HT HT HT	9	8			8			8			14
9	HT HT	8	9	HT HT HT	9	9			9			9			17
10			10			10			10			10			
11			11			11			11			11			
12			12	+		12			12			12			
13			13			13			13			13			
14			14			14			14			14			
15			15			15			15			15			
16			16			16			16			16			
17			17			17			17			17			
18			18			18			18			18			
19			19			19			19			19			
20			20			20			20			20			
21			21			21			21			21			
22			22			22			22			22			
23			23			23			23			23			
24			24			24			24			24			
25			25			25			25			25			
26			26			26			26			26			
27			27			27			27			27			
28			28			28			28			28			
29			29			29			29			29			
30			30			30			30			30			
31			31			31			31			31			
32			32			32			32			32			
33			33			33			33			33			
34			34			34			34			34			
35			35			35			35			35			
36			36			36			36			36			
37			37			37			37			37			
38			38			38			38			38			
39			39			39			39			39			

↑
ПРЕСАВИТИ ОВДЈЕ

Slika 26. Pomoćni obrazac za brojanje – brojanje glasova za kandidate

76 |

3.7 Primjedbe promatrača

Prilikom promatranja izbornoga procesa promatrač treba biti svjestan atmosfere izvan i unutar biračkoga mjesta. Ako primijeti probleme ili kršenje izborne procedure, promatrač se obraća predsjedniku biračkoga odbora. Način na koji se obraća predsjedniku biračkoga odbora mora biti takav da se ne može tumačiti kao davanje uputa, naređenja ili kao miješanje u izborni postupak.

Svaki promatrač bi trebao razlikovati nevažne greške u primjeni pravila i propisa od onih kršenja koja mogu grubo povrijediti izbornu proceduru i utjecati na izborne rezultate.

Ako predsjednik biračkoga odbora ne otkloni uočeni nedostatak ili kršenja izborne procedure, promatrač unosi svoja zapažanja u Zapisnik o radu biračkoga odbora, Obrazac za izvješćivanje¹⁷ i potpisuje se.

Zapisnik o radu biračkoga odbora je izrađen tako da svaka stranica ima svoj preslik na koji se preslikavaju podatci upisani na stranici.¹⁸

U Zapisnik o radu biračkoga odbora se upisuju primjedbe i mišljenja člana biračkog odbora, birača ili akreditiranog promatrača.

U slučaju da je ovim osobama to onemogućeno, svoje primjedbe ili mišljenja mogu dostaviti izravno izbornom povjerenstvu.

Promatrač ima pravo od gradskoga/općinskoga izbornog povjerenstva tražiti preslik/prijepis Zapisnika o radu s biračkoga mjesta čiji je rad promatrao. Prijepis zapisnika o radu biračkoga odbora akreditiranom promatraču će se omogućiti na pogodan način što podrazumijeva i fotografiranje putem mobilnog aparata.

Politički subjekt može, na temelju primjedbi navedenih u Obrascu, podnijeti prigovor tijelu mjerodavnom za provedbu izbora.

Promatrač treba odmah obavijestiti gradsko/općinsko izborno povjerenstvo u sljedećim situacijama:

¹⁷ MIŠLJENJA ILI PRIMJEDBE – Obrazac – dio je u koji se upisuje mišljenje ili primjedba članova biračkoga odbora, birača ili akreditiranih promatrača. Član biračkoga odbora, birač ili akreditirani promatrač može unijeti svoje mišljenje ili primjedbe na proces glasovanja, koje potpisuje osobno (mišljenje ili primjedba koja nije potpisana osobno neće biti razmatrana). Promatrač može stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkih odbora u pisanoj formi, koje se prilažu uz Zapisnik (ovaj slučaj predsjednik je dužan posebno evidentirati u Zapisniku).

¹⁸ Članak 11. stavak 1. Pravilnika o provedbi izbora

- ako njemu ili drugim promatračima nije dozvoljen ulazak na biračko mjesto ili je udaljen s biračkoga mjesta;
- ako se stvara kaos na biračkom mjestu;
- ako se onemogućava upisivanje primjedbi u Zapisnik o radu biračkoga odbora (ZARBO).

Promatrač ne treba svoje impresije u svezi s rezultatima izbora iskazivati sve dok je u ulozi promatrača.

3.8 Zahtjevi za ponovno brojanje

Nakon što Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrdi i objavi izborne rezultate, akreditirani promatrač može zahtijevati da Središnje izborno povjerenstvo BiH ponovno broji glasačke listiće na biračkom mjestu na kojem je bio promatrač. Akreditirani promatrač može zahtijevati od Središnjega izbornog povjerenstva BiH ponovno brojanje glasačkih listića za glasovanje u odsutnosti, glasačkih listića kojima se glasovalo izvan Bosne i Hercegovine ili nepotvrđenih-kuvertiranih glasačkih listića.

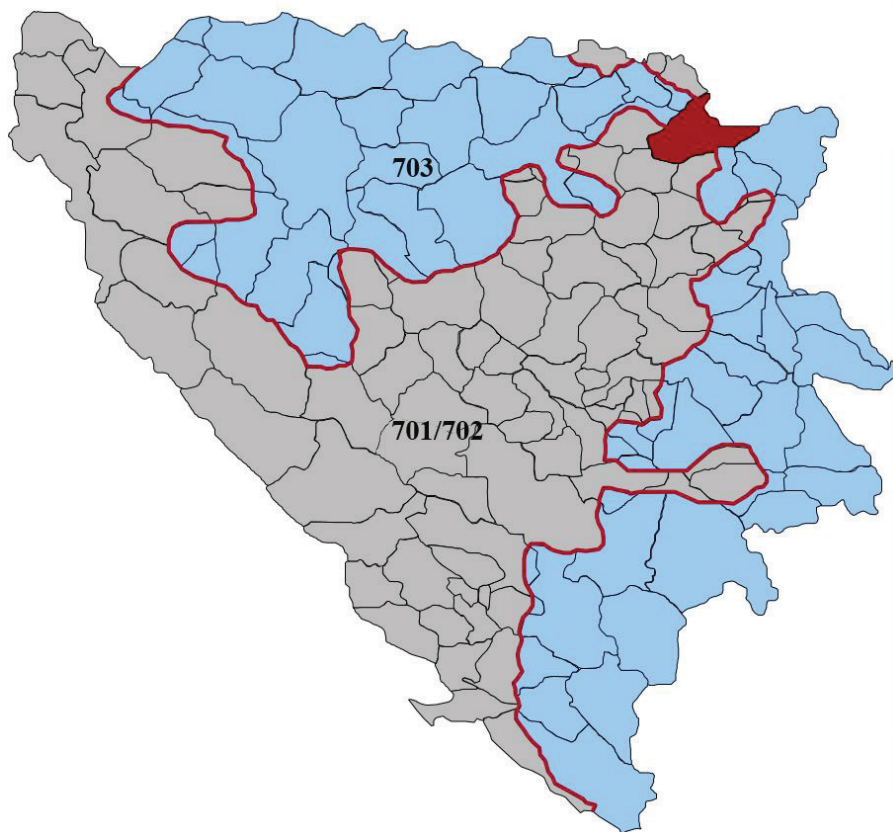
Središnje izborno povjerenstvo BiH može razmatrati zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića podnesen od strane akreditiranoga promatrača, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- 1) da je zahtjev podnesen u pisanoj formi i da ga je potpisao akreditirani promatrač;
- 2) da su u zahtjevu točno navedene činjenice koje opravdavaju ponovno brojanje, uključujući članke ovoga zakona koji nisu poštovani ili su prekršeni;
- 3) da je u zahtjevu naveden približan broj glasačkih listića za koje se vjeruje da nisu ispravni;
- 4) da je u zahtjevu navedeno kako bi ova povreda zakona utjecala na izborne rezultate i
- 5) da je zahtjev podnesen Središnjem izbornom povjerenstvu BiH u roku od tri dana od dana kada je Središnje izborno povjerenstvo BiH objavilo izborne rezultate.



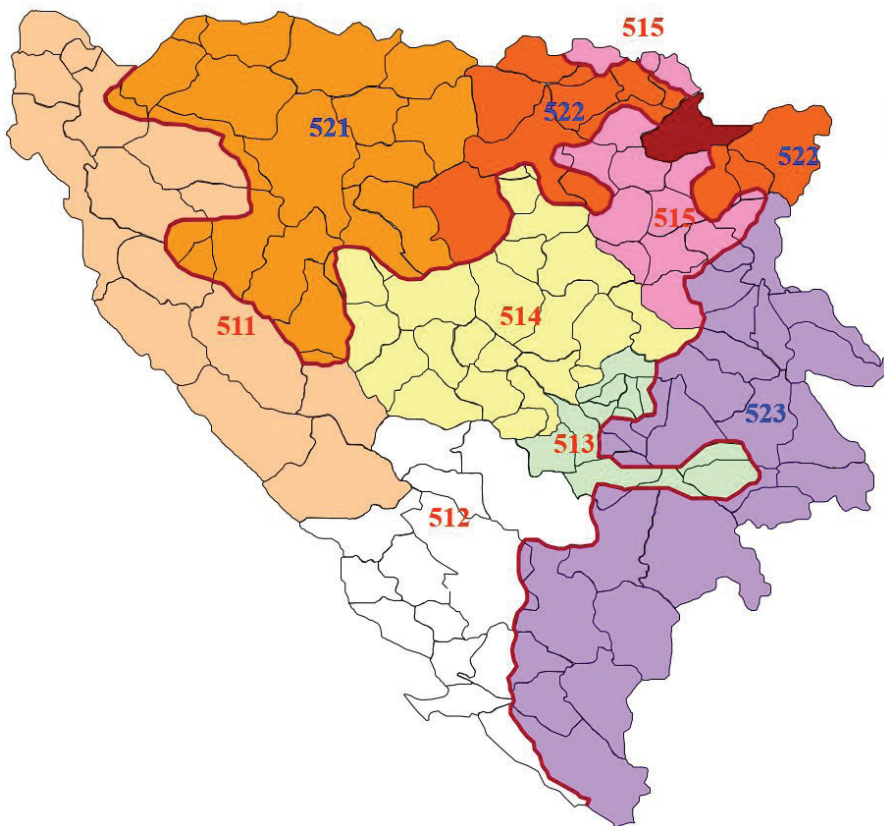
DIO IV. PRILOZI

4.1 Kartografski prikaz izbornih jedinica



Slika 28. Izborne jedinice – Predsjedništvo BiH

Izborna jedinica	Broj upisanih birača
Federacija BiH (701/702)	2.109.674
Republika Srpska (703)	1.261.813



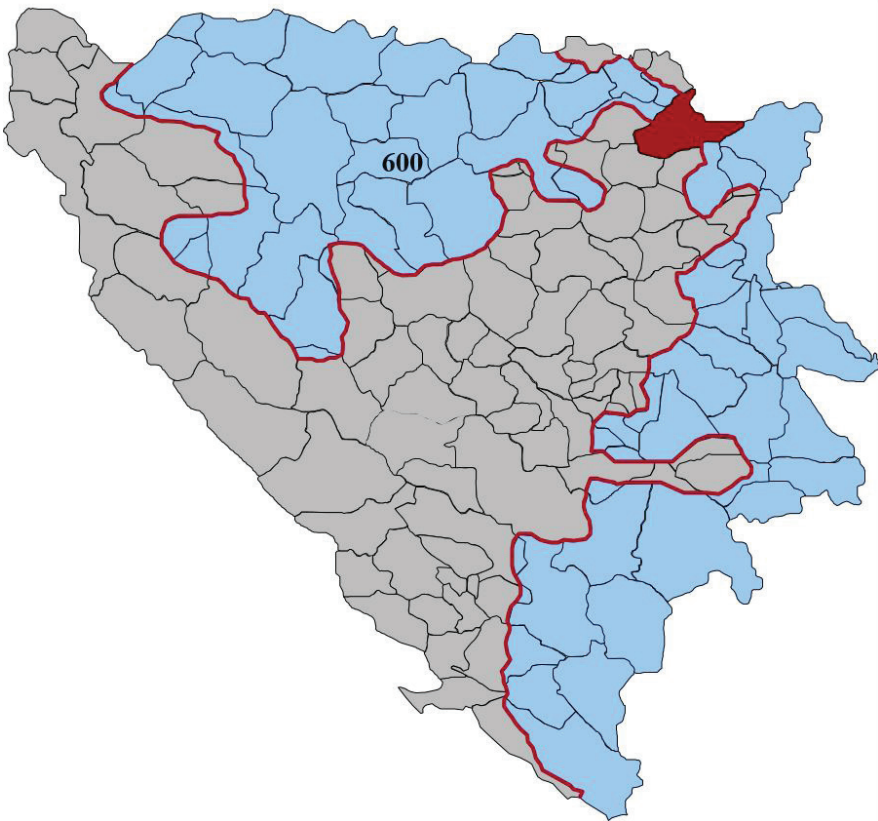
Slika 29. Izborne jedinice – Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH

Izborna jedinica	Broj upisanih birača
Izborna jedinica 1 iz FBiH (511)	325.199
Izborna jedinica 2 iz FBiH (512)	271.156
Izborna jedinica 3 iz FBiH (513)	443.761
Izborna jedinica 4 iz FBiH (514)	556.269
Izborna jedinica 5 iz FBiH (515)	513.289
Izborna jedinica 1 iz RS (521)	569.947
Izborna jedinica 2 iz RS (522)	395.632
Izborna jedinica 3 iz RS (523)	296.234



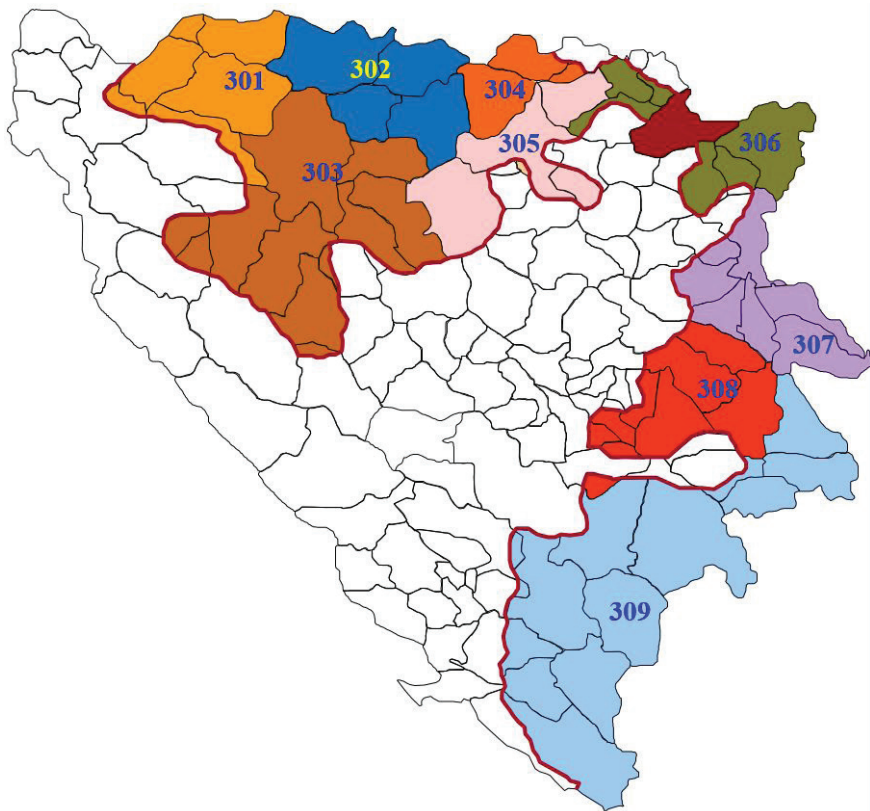
Slika 30. Izborne jedinice – Zastupnički dom Parlamenta FBiH

Izborna jedinica	Broj upisanih birača
Izborna jedinica 1 (401)	259.826
Izborna jedinica 2 (402)	172.035
Izborna jedinica 3 (403)	203.130
Izborna jedinica 4 (404)	138.124
Izborna jedinica 5 (405)	232.675
Izborna jedinica 6 (406)	96.065
Izborna jedinica 7 (407)	230.426
Izborna jedinica 8 (408)	227.529
Izborna jedinica 9 (409)	196.566
Izborna jedinica 10 (410)	74.590
Izborna jedinica 11 (411)	213.335
Izborna jedinica 12 (412)	65.373



Slika 31. Izborne jedinice – Predsjednik i potpredsjednici RS

Izborna jedinica	Broj upisanih birača
Izborna jedinica RS (600)	1.261.813



Slika 32. Izborne jedinice – Narodna skupština RS

Izborna jedinica	Broj upisanih birača
Izborna jedinica 1 (301)	146.909
Izborna jedinica 2 (302)	146.080
Izborna jedinica 3 (303)	276.958
Izborna jedinica 4 (304)	84.879
Izborna jedinica 5 (305)	121.863
Izborna jedinica 6 (306)	188.890
Izborna jedinica 7 (307)	117.331
Izborna jedinica 8 (308)	69.983
Izborna jedinica 9 (309)	108.920



Slika 33. Izborne jedinice – Skupštine županija u FBiH

Izborna jedinica	Broj upisanih birača
Skupština županije 1 (201)	259.826
Skupština županije 2 (202)	40.462
Skupština županije 3 (203)	429.593
Skupština županije 4 (204)	328.740
Skupština županije 5 (205)	22.809
Skupština županije 6 (206)	227.529
Skupština županije 7 (207)	196.566
Skupština županije 8 (208)	74.590
Skupština županije 9 (209)	420.952
Skupština županije 10 (210)	65.373

4.2 Broj upisanih birača u Središnji birački popis po osnovnim izbornim jedinicama

Broj birača upisanih u Središnji birački popis za Opće izbore 2022. godine, sa stanjem na dan 3. 5. 2022. u 24.00 sata (raspisivanje izbora) po osnovnim izbornim jedinicama je sljedeći:

R/b	Osnovna izborna jedinica	Redovito	Odsustvo	Osobno	Ukupno
1	VELIKA KLADUŠA	44351	4	299	44654
2	CAZIN	55571	2	82	55655
3	BIHAĆ	58159	27	23	58209
4	BOSANSKA KRUPA	26186	59	9	26254
5	BUŽIM	15545	3	8	15556
6	KRUPA NA UNI	1703	1	0	1704
7	NOVI GRAD	26276	41	85	26402
8	KOZARSKA DUBICA	23167	3	38	23208
9	PRIJEDOR	85665	65	640	86370
10	GRADIŠKA	55421	9	158	55588
11	LAKTAŠI	32928	1	167	33096
12	SRBAC	17617	0	7	17624
13	PRNJAVOR	39686	20	66	39772
14	DERVENTA	31090	41	2409	33540
16	BROD	16828	13	1773	18614
17	ODŽAK	17521	10	51	17582
18	VUKOSAVLJE	4451	6	54	4511
20	DOMALJEVAC - ŠAMAC	4551	0	97	4648
21	ŠAMAC	15492	10	787	16289
22	ORAŠJE	18139	1	92	18232
23	DONJI ŽABAR	1734	0	0	1734
24	MODRIČA	27976	25	213	28214
25	GRADAČAC	36168	6	242	36416
26	PELAGIĆEVO	4572	0	232	4804
27	BRČKO DISTRIKT BiH (OPCIJA FBiH)	43217	1	16	43234
28	BRČKO DISTRIKT BiH (OPCIJA RS)	29041	1	23	29065

29	BIJELJINA	109953	67	245	110265
30	BOSANSKI PETROVAC	6280	66	18	6364
31	PETROVAC	1180	1	1	1182
32	SANSKI MOST	36255	56	44	36355
33	OŠTRA LUKA	4223	1	10	4234
34	BANJA LUKA	190780	24	1716	192520
35	ČELINAC	15683	8	6	15697
36	DOBOJ - ISTOK	9911	0	4	9915
37	DOBOJ - JUG	4354	2	1	4357
38	DOBOJ	62575	201	837	63613
39	TEŠANJ	40647	1	30	40678
40	STANARI	7689	0	8	7697
42	MAGLAJ	20097	47	24	20168
44	GRAČANICA	41990	10	8	42008
45	PETROVO	6424	0	8	6432
47	LUKAVAC	42022	37	16	42075
49	SREBRENİK	39118	2	6	39126
50	TUZLA	111540	23	175	111738
52	ČELIĆ	10176	7	8	10191
54	LOPARE	12545	37	2	12584
55	TEOČAK	6747	5	20	6772
56	UGLJEVIK	14107	33	9	14149
57	DRVAR	6209	70	267	6546
58	ISTOČNI DRVAR	194	0	1	195
59	KLJUČ	16745	13	21	16779
61	RIBNIK	6143	2	2	6147
64	MRKONJIĆ GRAD	17715	16	15	17746
65	JAJCE	25173	81	623	25877
66	JEZERO	1116	3	3	1122
67	DOBRETIĆI	2057	3	293	2353
68	KNEŽEVO	9158	7	9	9174
70	KOTOR VAROŠ	21080	89	1038	22207
74	TESLIĆ	43720	40	361	44121

75	ŽEPČE	25436	33	92	25561
77	ZAVIDOVIĆI	34210	181	24	34415
78	BANOVIĆI	20592	4	7	20603
79	ŽIVINICE	55071	18	36	55125
80	KALESIJA	33835	7	148	33990
81	OSMACI	3716	61	9	3786
82	SAPNA	10174	26	10	10210
83	ZVORNIK	52783	1152	165	54100
84	BOSANSKO GRAHOVO	2825	40	45	2910
85	GLAMOČ	3920	61	144	4125
88	ŠIPOVO	10576	50	15	10641
89	DONJI VAKUF	12567	96	7	12670
91	TRAVNIK	47655	33	217	47905
93	ZENICA	101348	102	31	101481
94	KAKANJ	33975	14	186	34175
95	VAREŠ	8279	47	34	8360
96	OLOVO	8452	8	2	8462
98	KLADANJ	11413	7	4	11424
101	ŠEKOVIĆI	7367	7	4	7378
103	VLASENICA	9767	296	64	10127
104	BRATUNAC	18050	722	116	18888
105	SREBRENICA	12327	1706	567	14600
106	LIVNO	27141	4	73	27218
107	KUPRES	3745	16	34	3795
108	KUPRES (RS)	327	0	0	327
109	BUGOJNO	30067	57	79	30203
110	GORNJI VAKUF - USKOPLJE	17187	9	182	17378
111	NOVI TRAVNIK	20878	6	42	20926
112	VITEZ	23191	12	15	23218
113	BUSOVAČA	14178	16	34	14228
114	FOJNICA	10457	3	133	10593
115	KISELJAK	17702	2	20	17724
116	VISOKO	33843	26	5	33874

117	BREZA	11186	6	2	11194
118	ILIJAS	21174	17	12	21203
121	SOKOLAC	10444	81	9	10534
123	HAN PIJESAK	3180	19	16	3215
124	TOMISLAVGRAD	20618	1	160	20779
125	PROZOR - RAMA	11734	34	145	11913
126	JABLANICA	8888	2	14	8904
127	KONJIC	21873	18	169	22060
129	KREŠEVO	4431	1	22	4454
130	HADŽIĆI	22661	6	8	22675
131	ILIDŽA	66470	6	46	66522
132	ISTOČNA ILIDŽA	13516	0	12	13528
133	NOVI GRAD SARAJEVO	115626	12	65	115703
135	VOGOŠĆA	27797	4	13	27814
136	CENTAR SARAJEVO	59855	13	18	59886
137	STARI GRAD SARAJEVO	36437	2	15	36454
138	ISTOČNI STARI GRAD	1078	0	4	1082
139	NOVO SARAJEVO	67926	11	41	67978
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	11169	1	34	11204
141	TRNOVO (FBIH)	2714	2	1	2717
142	TRNOVO	1226	7	6	1239
143	PALE (FBIH)	623	2	2	627
144	PALE	19980	7	43	20030
146	ROGATICA	8959	149	43	9151
147	VIŠEGRAD	10420	207	76	10703
148	POSUŠJE	14668	0	10	14678
149	GRUDE	13493	0	12	13505
150	ŠIROKI BRIJEG	23635	0	6	23641
151	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 4 JUG	8316	7	31	8354
152	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 3 JUGOISTOK	8308	1	18	8327
153	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 5 JUGOZAPAD	30422	4	145	30571

154	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 1 SJEVER	10644	17	113	10774
155	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 2 STARI GRAD	23567	7	91	23665
156	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 6 ZAPAD	19083	7	110	19200
158	ISTOČNI MOSTAR	152	0	1	153
161	NEVESINJE	11488	50	20	11558
163	KALINOVIK	1741	12	0	1753
164	GACKO	8097	26	21	8144
165	FOČA (FBIH)	1549	24	5	1578
166	FOČA	16644	226	58	16928
167	GORAŽDE	20470	15	119	20604
168	NOVO GORAŽDE	1641	64	11	1716
169	ČAJNIČE	3948	88	13	4049
170	RUDO	7854	8	6	7868
171	LJUBUŠKI	22744	5	17	22766
172	ČITLUK	14045	0	8	14053
173	ČAPLJINA	22114	48	23	22185
174	NEUM	3842	0	4	3846
176	STOLAC	11061	25	101	11187
177	BERKOVIĆI	1633	7	4	1644
179	LJUBINJE	3162	34	3	3199
180	BILEĆA	10076	3	16	10095
181	RAVNO	1423	80	4	1507
182	TREBINJE	31029	2	79	31110
183	USORA	6009	1	5	6015
184	KOSTAJNICA	4984	1	6	4991
185	MILIĆI	8224	173	55	8452
199	GRAD MOSTAR	18	0	2	20
200	BRČKO DISTRIKT BiH	14371	4	2	14377
UKUPNO		3360155	7670	18039	3385864

4.3 Kontakti izbornih povjerenstava osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini

KOD	IZBORNO POVJERENSTVO	ADRESA IZBORNOG POVJERENSTVA	TELEFON	TELEFAKS
001	VELIKA KLADUŠA	Hamdije Pozderca br. 3 77230 Velika Kladuša	037/770-315	037/770-030
002	CAZIN	Trg prvog predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića br. 14 77220 Cazin	037/515-368	037/515-368
003	BIHAĆ	Bosanska br.4 77101 Bihać	037/222-313	
004	BOSANSKA KRUPA	Trg Avde Ćuka bb 77240 Bosanska Krupa	037/961-478	037/471-080
005	BUŽIM	505. Viteške BBR br. 26 77245 Bužim	037/410-065	037/410-031
006	KRUPA NA UNI	Dr. Milana Jelića br. 3 79227 Donji Dubovik	052/750-001	052/750-002
007	NOVI GRAD	Petra Kočića br. 2 Novi Grad 79220	052/720-905	
008	KOZARSKA DUBICA	Svetosavska br. 5 79240 Kozarska Dubica	052/416-014	
009	PRIJEDOR	Trg oslobođenja br. 1 79102 Prijedor	052/213-897	052/245-127
010	GRADIŠKA	Vidovdanska 1A 78400 Gradiška	051/818-018	051/818-018
011	LAKTAŠI	Karadorđeva br. 56 78250 Laktaši	051/334-225	
012	SRBAC	Trg srpskih boraca br. 1 78420 Srbac	051/740-777 (lokal 105)	051/740-152
013	PRNJAVOR	Karadorđeva br. 2 78430 Prnjavor	051/640-550	051-663-740
014	DERVENTA	Trg oslobođenja br. 3 74400 Derventa	053/315-112	053/315-186
016	BROD	Svetog Save br. 17 74450 Brod	053/610-169	053/610-116
017	ODŽAK	Trg br. 1 76290 Odžak	031/762-363	
018	VUKOSAVLJE	Muse Ćazima Ćatića br. 163 74470 Vukosavlje	053/707-704	
020	DOMALJEVAC-ŠAMAC	Posavskih branitelja 148 76233 Domaljevac	031/716-609	031/716-609
021	ŠAMAC	Kralja Aleksandra I Karadorđevića br. 3 76230 Šamac	054/490-458	054/490-458
022	ORAŠJE	Treća ulica br. 45 76270 Orašje	031/714-578	031/711-011

023	DONJI ŽABAR	Donji Žabar 76273 Donji Žabar	054/875-100 054/875-122	054/622-832
024	MODRIČA	Vidovdanska br. 1 74480 Modriča	053/810-785	053/810-511
025	GRADAČAC	Husein-kapetana Gradašće- vić bb 76250 Gradačac	035/369-759	035/369-759
026	PELAGIĆEVO	Trg 9. januara br. 4 76256 Pelagićevo	066/541-451 054/810-088	054/810-088
029	BIJELJINA	Trg Kralja Petra I Karadorđevića br. 1 76300 Bijeljina	055/211-930	055/211-930
030	BOSANSKI PETROVAC	Bosanska br. 110 77250 Bosanski Petrovac	037/883-616	037/881-012
031	PETROVAC	Centar br. 12 79290 Drinić	050/465-004	050/465-004
032	SANSKI MOST	Banjalučka br. 3 79260 Sanski Most	037/681-820	037/681-820 052/337-201
033	OŠTRA LUKA	Oštra Luka br. 55 79263 Oštra Luka	052/337-800	
034	BANJA LUKA	Trg srpskih vladara br. 1 78000 Banja Luka	051/244-452	051/244-532
035	ČELINAC	Prvog krajiškog prole- terskog bataljona br. 50 78240 Čelinac	051/553-047	051/553-047
036	DOBOJ-ISTOK	Općina Doboj Istok 74207 Klokotnica	035/720-776	035/720-776
037	DOBOJ-JUG	Trg 21. mart br. 1 74203 Doboj Jug	Matuzići 032/691-245	032/691-335
038	DOBOJ	Hilandarska br. 1 74000 Doboj	053/227-560	053/227-560
039	TEŠANJ	Trg Alije Izetbegovića br. 1 74260 Tešanj	032/650-341 032/650-547 032/650-075 032/650-022 lo- kal 105	032/650-416
040	STANARI	Stanari bb 74208 Stanari	053/201-810	053/290-966
042	MAGLAJ	Viteška br. 4 74250 Maglaj	032/465-839	032/465-839
044	GRAČANICA	Mula Mustafe Bašeskije br. 1 75320 Gračanica	035/707-022	035/707-022 053/262-720
045	PETROVO	Ozrenskih odreda br. 25 74317 Petrovo	053/262-700 066/185-605	

047	LUKAVAC	Trg slobode br. 1 75300 Lukavac	035/553-253	035/553-253
049	SREBRENİK	Teritorijalne odbrane 92 bb 75350 Srebrenik	035/645-534	
050	TUZLA	ZAVNOBIH br. 11 75000 Tuzla	035/307-486	035/250-491
052	ČELIĆ	Alije Izetbegovića br. 60-2 75246 Čelić	035/668-685	
054	LOPARE	Cara Dušana br. 143 75240 Lopare	055/650-193	055/650-193
055	TEOČAK	Centar bb 75414 Teočak	035/755-319	035/755-319
056	UGLJEVIK	Trg Draže Mihajlovića bb 763330 Ugljevik	055/773-744	055/772-336
057	DRVAR	Titova br. 1 80260 Drvar	034/820-847	034/820-024
058	ISTOČNI DRVAR	Potoci 17 79291 Istočni Drvar	050/465-703	050/465-703
059	KLJUČ	Branilaca bb 79280 Ključ	037/316-343	037/661-104
061	RIBNIK	Rade Jovanića bb 79288 Ribnik	050/431-022	050/430-080
064	MRKONJIĆ-GRAD	Trg Kralja Pe- tra I Karađorđevića 70260 Mrkonjić Grad	050/220-924	050/220-954
065	JAJCE	Nikole Šopa bb 70101 Jajce	030/657-000	030/657-000
066	JEZERO	21. novembra bb 70206 Jezero	050/291-001	050/291-002
067	DOBRETIĆI	Dobretići bb 77210 Dobretići	030/641/202	030/641-203
068	KNEŽEVO	Gavrila Principa bb 78230 Kneževo	051/591-181	051/591-601
070	KOTOR-VAROŠ	Cara Dušana bb 78220 Kotor Varoš	051/785-077	051/785-077
074	TESLIĆ	Karađorđeva 18 74270 Teslić	053/433-680	053/433-680
075	ŽEPČE	Zagrebačka bb 72230 Žepče	032/888-248	032/888-193
077	ZAVIDOVIĆI	Mehmed-pa- še Sokolovića 66 72220 Zavidovići	032/206-779	032/206-706
078	BANOVIĆI	Alije Dostovića broj br. 1 75290 Banovići	035/743-444	035/743-444
079	ŽIVINICE	Alije Izetbegovića br. 28 75270 Živinice	035/773-777	035/743-393
080	KALESİJA	Patriotske lige br. 15 75260 Kalesija	035/367-710	035/631-306
081	OSMACI	Osmaci br. 111 75406 Osmaci	056/337-603	056/337-259
082	SAPNA	206. Viteške brigade bb 75411 Sapna	035/599-538	035/599-555

083	ZVORNIK	Svetog Save 124 75400 Zvornik	056/232-266	
084	BOSANSKO GRAHOVO	Vojislava Ivetića br. 2 80270 Bosansko Grahovo	034/206-145	034/206-145
085	GLAMOČ	Nikole Bojinovića bb 80230 Glamoč	034/206-158	034/206-153
088	ŠIPOVO	Trg Patrijarha Srpskog Pavla br. 1 70270 Šipovo	050/360-132	
089	DONJI VAKUF	14. septembra br. 22 70220 Donji Vakuf	030/509-617	030/509-615
091	TRAVNIK	Mehmed Paše Kukavice bb 72270 Travnik	030/511-626	030/511-626
093	ZENICA	Trg BiH br. 6 72000 Zenica	032/447-758	032/447-776
				032/553-900
094	KAKANJ	Alije Izetbegovića br. S2 72240 Kakanj	032/553-900	
095	VAREŠ	Zvijezda br. 34 71330 Vareš	032/848-103	032/848-150
096	OLOVO	Branilaca grada bb 71340 Olovo	032/829-540	032/829-568
098	KLADANJ	Kladanjske brigade br. 2 75280 Kladanj	035/628-478	035/628-493
101	ŠEKOVIĆI	Josipa Kovačevića bb 75450 Šekovići	056/653-691	056/654-604
103	VLASENICA	9. Januara br. 14 75440 Vlasenica	056/490-074	056/490-074
104	BRATUNAC	Trg Miloša Obilića 8 75420 Bratunac	056/420-384	
105	SREBRENICA	Srebreničkog odreda bb 75430 Srebrenica	056/440-806	056/440-806
106	LIVNO	Trg branitelja Livna br. 1 80101 Livno	034/201-027	034/201-027
107	KUPRES (FBiH)	Vukovarska br. 2 80320 Kupres FBiH	063/370-480	
108	KUPRES (RS)	Novo Selo bb 70270 Kupres	050/490-600	050/490-601
109	BUGOJNO	307. Motorizovane brigade bb (zgrada Općine Bugojno) 70230 Bugojno	030/257-771	030/257-771
110	GORNJI VA-KUF-USKOPLJE	Vrbaska bb 70240 Gornji Vakuf-Usko-plje	030/494-091	030/494-101
111	NOVI TRAVNIK	Kralja Tvrtka bb 72290 Novi Travnik	030/795-600 063/465-200	030/795-108
112	VITEZ	Stjepana Radića br. 1 72250 Vitez	030/718-209	030/718-257

113	BUSOVAČA	16 kolovoz/avgust bb 72260 Busovača	030/732-184	030/732- 184
114	FOJNICA	Bosanska 94 71270 Fojnica	030/547-703	030/547-711
115	KISELJAK	Bana Josipa Jelačića br. 41 71250 Kiseljak	030/871-616	030/871-616
116	VISOKO	Alije Izetbegovića br. 12/A 71300 Visoko	032 / 732 - 500 032/732-503	032/738-386
117	BREZA	Bogumilska br. 1 71370 Breza	032/786-021	
118	ILIJAS	126. Ilijaške brigade br. 6 71380 Ilijaš	033/403-568	033/400-505
121	SOKOLAC	Glasinačka br. 13 71350 Sokolac	057/448-712 Local 212	057/448-712
123	HAN-PIJESAK	Aleksandra Karađorđevića br. 3 71360 Han Pijesak	057/557-012	057/557-012
124	TOMISLAVGRAD	Mijata Tomića bb 80240 Tomislavgrad	034/356 401	
125	PROZOR-RAMA	Kralja Tomislava bb 88440 Prozor-Rama	036/771-910	036/771-910
126	JABLANICA	Pere Bilića br. 25 88420 Jablanica	036/752-717	036/752-717
127	KONJIC	Trg državnosti Alije Izetbegovića do br.1 88400 Konjic	036/731-498	036/731-498
129	KREŠEVO	Fra Grge Martića br. 49 71260 Kreševo	030/806-602	030/806-826
130	HADŽIĆI	Hadželi br. 114 71240 Hadžići	033/475-907	033/475-952
131	ILIDŽA	Butmirska cesta br. 12 71210 Ilidža	033/763-465	033/763-466
132	ISTOČNA ILIDŽA	Vojvode Radomi- ra Putnika br. 2 71213 Istočna Ilidža	057/316-364	057/316-364
133	NOVI GRAD SARA- JEVO	Bulevar Meše Se- limovića br. 97 71160 Sarajevo	033/291-119	033/291-291
135	VOGOŠĆA	Jošanička br. 80 71320 Vogošća	033/586-473	033/586-407
136	CENTAR SARAJEVO	Mis Irbina br. 1 71 000 Sarajevo	033/562-460	
137	STARI GRAD SARA- JEVO	Zelenih beretki br. 4 71140 Sarajevo	033/282-391	
138	ISTOČNI STARI GRAD SARAJEVO	Hreša bb 71144 Istočni Stari Grad Sarajevo	057/265-118	057/265-118
139	NOVO SARAJEVO	Zmaja od Bosne br. 55 71120 Sarajevo	033/492-238	
140	ISTOČNO NOVO SA- RAJEVO	Stefana Nemanje br. 2 71123 Istočno Novo Sarajevo	057/343-494	

141	TRNOVO (FBiH)	Trnovo bb 71223 Delijaš	033/554-550	033/586-705
142	TRNOVO	Trnovskog bataljona br. 86 71220 Trnovo	057/610-237	057/610-242
143	PALE (FBiH)	Himze Sablje br. 33 73290 Prača	038/799-030	038/799-112
144	PALE	Romanijska br.15 71420 Pale	057/200-740	057/223-003
146	ROGATICA	Srpske sloge br. 81 73220 Rogatica	058/490-230	058/420-531
147	VIŠEGRAD	Andrićgrad bb 73240 Višegrad	058/232-462	
148	POSUŠJE	Fra Grge Martića br. 30 8240 Posušje	039/685-701	039/681-041
149	GRUDE	Republike Hrvatske br. 15B 88340 Grude	039/660-905	039/660-930
150	ŠIROKI BRIJEG	Fra Didaka Buntića br. 11 88220 Široki Brijeg	039/706-370	039/706-370
158	ISTOČNI MOSTAR	Zijemlje bb 88000 Istočni Mostar	036/843-665	036/843-665
161	NEVESINJE	Cara Dušana br. 44 88280 Nevesinje	059/222-310	059/601-018
163	KALINOVIK	Karađorđeva br. 19 71230 Kalinovik	057/623-131	057/623-131
164	GACKO	Nemanjina br. 5 89240 Gacko	059/222-554	059/472-426
165	FOČA (FBiH)	Omladinska bb 73250 Ustikolina	038/518-406	038/519-402
166	FOČA	Kralja Petra I 73301 Foča	058/210-588	
167	GORAŽDE	Maršala Tita br.2 73000 Goražde	058/227-637	038/227-637
168	NOVO GORAŽDE	Božidara Goraždanina br. 64 73110 Novo Goražde	058/430-095	058/432-100
169	ČAJNIČE	Kralja Petra I Oslobodioca bb 73280 Čajniče	058/315-875	
170	RUDO	Đenerala Dragoljuba Draže Mihajlovića br. 41 73260 Rudo	058/711-178	058/711-242
171	LJUBUŠKI	Trg dr. Franje Tuđmana 1 88320 Ljubuški	039/835-563	039/835-554
172	ČITLUK	Trg žrtava Domovin- skog rata br. 1 88260 Čitluk	036/640-545	036/640-534
173	ČAPLJINA	Trg Kralja Tomislava bb 88300 Čapljina	036/805-052	036/805-983
174	NEUM	Kralja Tomislava br. 1 88390 Neum	036/880-214	036/880-214
176	STOLAC	Kralja Tomislava 88360 Stolac	036/819-042	036/819-042

177	BERKOVIĆI	Viduša br. 1 88363 Berkovići	059 860 099	059/860-099
179	LJUBINJE	Svetosavska br. 2 88380 Ljubinje	059/630-284	059/630-288
180	BILEĆA	Kralja Aleksandra br. 28 89230 Bileća	059/371-589	059/371-589
181	RAVNO	Trg Ruđera Boškovića bb 88370 Ravno	036/891-471	036/891-466
182	TREBINJE	Vuka Karadžića br. b-2 89101 Trebinje	059/222-150	
183	USORA	Općina Usora 74230 Usora	032/895-279	032/893-514
184	KOSTAJNICA	Svetosavka br. 11 79224 Kostajnica	052/663-113 052/663-139	052/663-553
185	MILIĆI	Jovana Dučića br. 2 75446 Milići	056/745-231	056/745-431
199	MOSTAR	Stjepana Radića 76 e 88000 Mostar	036/325-120	036/325-112
200	BRČKO DISTRIKT BIH	Dr. Abdulaha Bukvice br. 1 76120 Brčko	049/218-177	049/218-177

4.4 Kodeks ponašanja za međunarodne promatrače¹⁹

Međunarodno promatranje izbora danas je prihvaćeno u cijelom svijetu, a provode ga međuvladine i međunarodne nevladine organizacije i udruge kako bi dali nepristranu i točnu procjenu prirode izbornih procesa na dobrobit građana zemlje u kojoj se održavaju izbori, kao i na dobrobit međunarodne zajednice. Zbog toga je vrlo važno osigurati integritet međunarodnoga promatranja izbora, a svi oni koji sudjeluju u međunarodnoj misiji za promatranje izbora, uključujući kratkoročne i dugoročne promatrače, članove izaslanstva za procjenu, specijalizirane promatračke timove i vođe misija, moraju se obvezati i poštivati Kodeks ponašanja.

¹⁹ Prihvaćen 27. listopada 2005. godine u Ujedinjenim narodima u New Yorku. Organizacije koje su usvojile navedene dokumente od 24. listopada 2005. su: Afrički savez, Azijska mreža za slobodne izbore (ANFREL), Carter centar, Centar za izbornu promociju i pomoć (CAPEL), Tajništvo Commonwealtha, Vijeće Europe – Europsko povjerenstvo za demokraciju kroz zakon (Venecijansko povjerenstvo), Vijeće Europe – Parlamentarna skupština, Izborni institut južne Afrike (EISA), Europsko povjerenstvo, Europska mreža organizacija za nadgledanje izbora (ENEMO), Međunarodne službe za izbornu reformu (ERIS), IFES International IDEA, Međuparlamentarni savez, Međunarodni republikanski institut (IRI), Nacionalni demokratski institut (NDI), Organizacija američkih država (OAS), Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi, Ured demokratskih institucija i ljudskih prava (OEBS/ODIHR), Udruga izbornih administratora pacifičkih otoka, Australije i Novog Zelanda (PIANZEA), Forum pacifičkih otoka, Tajništvo Ujedinjenih naroda.

Poštivati suverenitet i međunarodna ljudska prava – Izbori su izraz suvereniteta koji pripada ljudima jedne zemlje, čije izražavanje slobodne volje daje osnovu za autoritet i legitimnost vlade. Prava građana da biraju i budu izabrani na periodičnim, pravim demokratskim izborima su međunarodno priznata ljudska prava i zahtijevaju ostvarivanje niza osnovnih ljudskih prava i sloboda. Promatrači na izborima moraju poštivati suverenitet zemlje domaćina, kao i ljudska prava i osnovne slobode njenih građana.

Poštivati zakone zemlje i autoritet izbornih tijela – Promatrači moraju poštivati zakone zemlje domaćina i autoritet tijela zaduženih za provedbu izbornoga procesa. Promatrači moraju poštivati bilo koju zakonsku uputu vladinih, sigurnosnih i izbornih tijela vlasti zemlje domaćina. Promatrači također moraju imati pristojan stav prema izbornim službenicima i drugim državnim tijelima vlasti. Promatrači moraju zabilježiti opterećuju li nepotrebno zakoni, uredbe ili akcije državnih i/ili izbornih službenika ili opstruiraju ostvarivanje izbornih prava zajamčenih zakonom, ustavom ili primjenjivim međunarodnim instrumentima. Poštivati integritet Međunarodne misije za promatranje izbora – Promatrači moraju poštivati i zaštititi integritet međunarodne misije za promatranje izbora. To znači poštivanje Kodeksa ponašanja, bilo kakvih pisanih uputa (kao što je djelokrug poslova, upute i smjernice) i verbalnih instrukcija od rukovodstva promatračke misije. Promatrači moraju: nazočiti svim sastancima, obukama i kolegijima promatračke misije, upoznati izborni zakon, uredbe i druge relevantne zakone po nalogu promatračke misije, te pažljivo pratiti metodologiju koju koristi promatračka misija. Promatrači također moraju izvijestiti vodstvo promatračke misije o slučaju sukoba interesa koji mogu imati, kao i o neprikladnom ponašanju drugih promatrača koji su dio misije.

Stalno biti strogo politički nepristran – Promatrači moraju stalno biti strogo politički nepristrani, uključujući i slobodno vrijeme u zemlji domaćinu. Oni ne smiju izraziti ili pokazati predrasude ili prednost u svezi s nacionalnim tijelima vlasti, političkim strankama, kandidatima, referendumskim pitanjima ili u svezi sa spornim pitanjima u izbornom procesu. Promatrači također ne smiju provoditi bilo kakvu aktivnost koja bi se razumno mogla shvatiti kao preferiranje ili davanje političke dobiti za bilo kojeg političkog natjecatelja u zemlji domaćinu, kao što je nošenje ili pokazivanje bilo kakvih političkih simbola, boja, zastava ili prihvaćanje vrijednosti od političkih natjecatelja.

Ne smiju opstruirati izborne procese – Promatrači ne smiju opstruirati bilo koji element izbornoga procesa, uključujući procese prije izbora, glasovanje, broja-

nje i prikazivanje rezultata te procese nakon dana izbora. Promatrači mogu na licu mjesta izbornim službenicima skrenuti pažnju na nepravilnosti, prevaru ili značajne probleme, osim ako je to zabranjeno zakonom i to moraju uraditi na ne opstruktivan način. Promatrači mogu postavljati pitanja izbornim službenicima, predstavnicima političkih stranaka i drugim promatračima unutar biračkih mjesta te odgovarati na pitanja o njihovim aktivnostima sve dok promatrači ne opstruiraju izborni proces. Glasači mogu pitati i dobiti odgovor od promatrača, ali ih promatrači ne smiju pitati za koga ili za koju stranku ili referendumsku poziciju su glasovali.

Prikazati prikladnu identifikaciju – Promatrači moraju jasno prikazati identifikaciju koju je osigurala misija za promatranje izbora, kao i identifikaciju koju traže nacionalna tijela vlasti, te je na zahtjev moraju pokazati izbornim službenicima ili drugim zainteresiranim državnim tijelima vlastima.

Zadržati točnost zapažanja i profesionalizam u donošenju zaključaka – Sva zapažanja promatrača moraju biti točna i razumljiva, te se trebaju bilježiti pozitivni i negativni čimbenici, praviti razliku između onih važnih i nevažnih te identificirati modele koji bi mogli imati značajan utjecaj na integritet izbornoga procesa. Odluke promatrača moraju biti utemeljene na najvišim načelima točnosti informacija i nepristranosti analize, praveći razliku između subjektivnih čimbenika i objektivnih dokaza. Promatrači moraju sve svoje zaključke temeljiti na činjeničnim i dokazivim dokazima i ne smiju prerano donositi zaključke. Promatrači također moraju imati evidenciju o mjestima gdje su promatrali izbore, zapažanjima i drugim relevantnim informacijama kako nalaže međunarodna promatračka misija te takve dokumente moraju predati misiji.

Suzdržati se od davanja komentara u javnost ili medijima prije izjave misije – Promatrači se moraju suzdržati od davanja bilo kakvih osobnih komentara o njihovim zapažanjima novinarima ili članovima javnosti prije nego što promatračka misija da izjavu, osim ako je to drugačije naložilo rukovodstvo promatračke misije. Promatrači mogu objasniti prirodu promatračke misije, njene aktivnosti ili druge poslove koje promatračka misija smatra prikladnim. Oni bi trebali medije ili ostale zainteresirane osobe uputiti na one pojedince koje je odredila promatračka misija.

Surađivati s drugim promatračima izbora – Promatrači moraju biti svjesni drugih misija za promatranje izbora, bilo da su domaće ili međunarodne, te moraju surađivati s njima po uputi rukovodstva promatračke misije.

Prikladno se ponašati – Promatrači se moraju prikladno ponašati i poštivati dru-

ge, uključujući izražavanje osjetljivosti na kulturu i običaje zemlje domaćina, dobro koristiti procjenu u osobnim kontaktima i profesionalno se ponašati na najvišoj razini čak i u slobodno vrijeme.

Kršenja Kodeksa ponašanja – U slučaju nedoumice o kršenju Kodeksa ponašanja Međunarodna misija za promatranje izbora provest će istragu o tome. Ako se utvrdi da se dogodilo ozbiljno kršenje, promatrač može ostati bez promatračke akreditacije ili može biti otpušten iz promatračke misije. Ovlasti za takve odluke jedino ima rukovodstvo misije za promatranje izbora.

Izjava o postupanju prema Kodeksu ponašanja – Svaka osoba koja sudjeluje u ovoj misiji promatranja izbora mora pročitati i razumjeti ovaj kodeks i mora potpisati izjavu o postupanju prema njemu.

4.5 Poglavlje 17 Izbornoga zakona BiH²⁰ - IZBORNI PROMATRAČI

Članak 17.1

(1) Predstavnici međunarodnih promatrača, udruga građana, političkih stranaka, koalicija, listi neovisnih kandidata i neovisnih kandidata (u daljnjem tekstu: promatrači) mogu promatrati sve izborne aktivnosti u Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da se akreditiraju sukladno ovom Zakonu.

(2) Promatrači imaju pristup svim značajnim dokumentima i javnim sastancima izbornih povjerenstava, mogu tijekom cijeloga razdoblja izbornoga procesa u bilo koje vrijeme kontaktirati bilo koju osobu i imaju pristup svim centrima za birački popis, biračkim mjestima i centrima za brojanje i drugim relevantnim mjestima, kako je utvrdilo Središnje izorno povjerenstvo BiH.

Članak 17.2

(1) Promatrači, tijekom promatranja izbornoga procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasovanja. Promatrač može imati po jednog predstavnika istovremeno na javnom sastanku izbornoga povjerenstva, u centru za birački popis, centru za brojanje, biračkom mjestu ili drugim značajnim mjestima, kako je utvrdilo Središnje izorno povjerenstvo BiH.

(2) Ograničenje broja promatrača iz stavka (1) ovoga članka ne odnosi se na

20 ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20 и 38/22)

međunarodne promatrače.

(3) Za vrijeme promatranja izbornih aktivnosti promatrači će nositi službene akreditacije i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ih povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom neovisnih kandidata ili neovisnim kandidatom.

Članak 17.3

Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditira i izdaje akreditacije međunarodnim promatračima. Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi propise kojima se utvrđuju kriteriji i proces podnošenja zahtjeva za akreditiranje međunarodnih promatrača.

Članak 17.4

(1) Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditira i izdaje akreditacije udrugama građana. Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi propise kojima se utvrđuju kriteriji za akreditiranje udruga građana i distribuciju akreditacija. Zahtjev za izdavanje akreditacija treba sadržavati: 1) izjavu, koju je potpisao ovlašteni predstavnik udruge građana, da udругu nije osnovala i da ga ne sponzorira ovjerena politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat, te da udругa nije uključena u bilo kakve aktivnosti u ime ovjerene političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata; i 2) ime, broj važeće osobne iskaznice i jedinstveni matični broj predloženoga promatrača.

(2) U slučaju kada Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrdi da je udругa građana osnovana i da je sponzorira ovjerena politička stranka, odnosno da je uključeno u bilo kakve aktivnosti u ime ovjerene političke stranke, Središnje izborno povjerenstvo BiH odbit će izdavanje akreditacije takvoj udruzi.

Članak 17.5

(1) Mjerodavno izborno povjerenstvo akreditira ovjerenu političku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata kao promatrače u izbornoj jedinici u kojoj se ta politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat kandidiraju.

(2) Središnje izborno povjerenstvo BiH akreditira promatrače koji će promatrati rad Središnjega izbornog povjerenstva BiH i glavnoga centra (glavnih centara) za brojanje.

(3) Entitetska i županijska izborna povjerenstva akreditiraju promatrače koji će

nadgledati rad ovih povjerenstava.

(4) Općinsko izborno povjerenstvo izdaje akreditacije promatračima koji će promatrati rad općinskoga izbornog povjerenstva, centara za birački popis i biračkih mjesta i drugih značajnih mjesta iz njegove mjerodavnosti.

(5) Politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat predaju listu imena, broj važeće osobne iskaznice i jedinstvene matične brojeve predloženih promatrača mjerodavnom izbornom povjerenstvu.

Članak 17.6

Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi propise o izgledu akreditacije i načinu na koji je promatrač koristi.

Članak 17.7

Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrđuje rok za podnošenje zahtjeva za akreditaciju promatrača i rok za rješavanje po zahtjevima za akreditaciju promatrača.

Članak 17.8

Promatrač, kome je općinsko, županijsko ili entitetsko izborno povjerenstvo odbilo izdati akreditaciju, može u roku od tri dana od dana prijema odluke podnijeti prigovor Središnjem izbornom povjerenstvu BiH koje će ga riješiti najkasnije u roku od sedam dana od dana prijema.

Članak 17.9

(1) Promatrač može stavljati obrazložene primjedbe na rad tijela mjerodavnih za provedbu izbora utvrđenih ovim zakonom u pisanoj formi koje se prilažu u zapisnik o radu tijela mjerodavnoga za provedbu izbora, na temelju čega politički subjekt može uložiti prigovor mjerodavnom tijelu.

(2) Promatrač ima pravo zahtijevati prijepis zapisnika o radu tijela mjerodavnog za provedbu izbora čiji rad je promatrao.

Članak 17.10

- 1) Zbog kršenja odredbe članka 17.2 ovoga Zakona, akreditiranom promatraču tijelo koje je izdalo akreditaciju može oduzeti svojstvo promatrača i poništiti akreditaciju.
- (2) Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi bliže propise o uvjetima i proceduri primjene ovoga Poglavlja.

Adrese i kontakti Središnjega izbornog povjerenstva BiH

Adresa:

Danijela Ozme br.7
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefon:

Centrala + 387 33 251 300
Odnosi s javnošću + 387 33 251 323
Faks: + 387 33 251 329

Adresa e-pošte:

kontakt@izbori.ba
(služi za sve kontakte, žalbe, primjedbe i sl.)

Mrežna stranica: www.izbori.ba